Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган ◉ № 43 (7.432) ◉ 1991 йил 1 март, жума ◉ Баҳоси 8 тийин

ТО Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

◉ Жумҳуриятимизда ўрмон ва боғлар яратиш икки ойлиги бошланди. Бу йил жами 118 миллион тупга яқин ниҳол ўтқазиш режалаштирилган.

МАМЛАКАТИМИЗДА

◉ СССР Президенти М. С. Горбачев Белоруссияда учинчи кун бўлишида Могилев вилояти меҳнат жамоалари билан учрашди.

◉ Тожикистон пойтахти Душанбеда ҳам талонлар жорий қилинди. Биринчи мартдан бошлаб кучга кирган бу қарорга мувофиқ оиланинг ҳар бир аъзосига ойига 800 грамм гўшт, 600 грамм колбаса, 200 грамм сарёғ, 500 грамм ўсимлик ёғи, 1,5 килограмм қанд, 5 килограмм биринчи нав ун, 7 дона тухум берилади. Бошқа маҳсулотлар очиқ савдода сотилади.

ХОРИЖДА

◉ Ироқ ташқи ишлар вазири Тариқ Азиз Ироқ ҳукумати Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг ҳамма резолюцияларини бажаришга рози эканлигини маълум қилди.

◉ Қувайт марказий банкининг бошқарувчиси уруш туфайли вайрон қилинган Қувайтни тиклаш учун камида 500 миллиард доллар сарф қилиниши кераклигини айтди. Дастлабки уч ой ичидагина тиклаш ишларига 800 миллион долларга яқин маблағ сарфланади. Бу ишларнинг асосий қисмини АҚШ ва Буюк Британия компаниялари бажаради.

Бугунги кун нафаси ТО

17 март—СССР референдуми куни

БИРЛАШГАН ЎЗАР

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Фрунзе район қўмитасида партия-хўжалик фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ноҳиядаги корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотларнинг котиблари, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши, шаҳар ва район Кенгашлари депутатлари иштирок этдилар.

Йиғилишда халқ депутатлари Фрунзе район Кенгашининг раиси, ноҳия партия қўмитасининг биринчи котиби Ш. Ҳ. Низомов «КПСС Марказий Қўмитаси ва КПСС назорат-тафтиш комиссиясининг бирлашган Пленуми якунлари ва СССР Референдумига тайёргарлик тўғрисида» маъруза қилди. Маъруза юзасидан муҳокамалар бўлди.

Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби И. А. Каримов Ўзбекистон Компартиясининг XXII съездида шундай деган эди: «Биз минглаб иплар орқали Иттифоқ билан боғланганмиз ва Иттифоқ баримиз учун — оддий қўшилиш эмас, балки барча қардош халқлар кучини кўпайтириш демакдир».

Йиғилишда сўзга чиққанларнинг ҳаммаси Президентимизнинг ана шу фикрларини қўллаб-қувватладилар, «Бизга Иттифоқ керак!» дедилар.

Йиғилишда Фрунзе районни партия-хўжалик фаоллари Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини сақлаб қолишга қаратилган Мурожаат қабул қилишди. Унда шундай дейилади:

«Азиз ватандошлар!

1991 йилнинг 17 март куни бизнинг мамлакатимизда биринчи марта СССР референдуми ўтказилади.

Унда халқнинг хоҳиш-иродаси билан миллатидан қатъий назар ҳар бир кишининг ҳуқуқ ва эркинликларини тўлиқ кафолатловчи тенг ҳуқуқли суверен республикаларнинг янгиланган федерацияси сифатидаги Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги тарихий аҳамиятга молик муҳим ҳужжатни қабул қилиш вазифаси турибди.

Район партия хўжалик фаоллари: бошланғич партия ташкилотлари котиблари, райком аъзолари, барча коммунист, депутатлар, маҳалла ва мавзе қўмиталари раислари, корхоналар ва муассасаларнинг коммунист раҳбарлари бошланғич партия ташкилотларининг фикрини ифодалаб сизларни референдум саволига «Ҳа» деб жавоб беришга чақиради. Бундай деб жавоб бериш шубҳасиз меҳнаткашларнинг ва район аҳолисининг хоҳиш-иродаси ва ҳаётий заруратидан келиб чиқади.

Биз аминмизки, фақат Иттифоқ туфайли биргаликда миллий муносабатлардаги можароларни, англашилмовчиликларни инсонийлик нуқтаи назаридан ҳал этишимиз, халқлар, ҳар бир миллат ўртасида ўзаро дўстлик, бир-бирига ҳурмат ва иззатни қарор топтиришимиз мумкин.

Бирлашиш, бу район меҳнаткашларининг ва коммунистларининг табиий интилишидир. Улар давлатнинг куч-қудратини ва келажагини фақат бирликда, деб билмоқдалар.

Халқимиз «Бирлашган ўзар, бирлашмаган тўзар» деб бежиз айтмайди. Тўзиш қандай сабаб билан изоҳланмасин биз учун зиддир. Бу фақат хўжалик муносабатларининг узилишига, ишсизликнинг кучайишига, иқтисодий тангликка, оддий инсоний қадр-қимматларнинг ҳам бузилишига ва бошқа салбий ҳолларга олиб келади.

Референдумда иштирок этар экансиз ана шулар ҳақида бир ўйлаб кўринг.

Шунинг учун ҳам биз район меҳнаткашларини ва аҳолисини ақл билан, виждонан иш қилишга, Иттифоқни янгиланган федерация сифатида сақлаб қолиш учун овоз беришга чақирамиз.

Янгиланган Иттифоқ миқёсидаги суверен Ўзбекистон учун овоз беринглар!».

Иш боши Зокир Расулов бошчилик қилаётган бунёдкорлар 2-уйсозлик комбинатининг 4-қурилиш бошқармаси жамоалари орасида энг пешқадамлардан саналади. Ҳозир жамоа бунёдкорлари Юнусобод даҳасида 9 қаватли турар жой биносини қуришда фаол қатнашмоқдалар.

Т. Каримов сурати.

ФОЙДАЛИ МАҚСАДЛАРГА

«ТОШЮКТРАНС» концернига қарашли 127-автокорхонада инсон омилига алоҳида эътибор берилмоқда. Ўтган йили корхонада меҳр-шафқат жамғармаси ташкил этилган эди.

— Жамғармада ҳозирги пайтда 30 минг сўмга яқин маблағ бўлиб, ундан асосан даромади оз ва кам таъминланган оилаларни, кўп йил ишлаган корхонанинг собиқ ходимларини баҳраманд этиш кўзда тутилган, — дейди автокорхона директори Азимжон Исамуҳамедов. — Пенсияга чиқаётган меҳнатчилар учун эса махсус жамғарма мавжуд. Мен ўтган йили корхона меҳнат Кенгашининг қарорига биноан 10 минг сўм миқдорда ёрдам ажратилганини алоҳида таъкидлашни истардим. Бу маблағ пенсияга кузатилган 5 нафар ишчи-хизматчининг ҳар бирига 2 минг сўм миқдорида бўлиб берилди. Бундай ишнинг нақадар муҳимлигини ҳис этган ҳолда, уни яна давом эттиришни лозим топдик. Жорий йилида 9 нафар меҳнатчи пенсияга кузатилиши муносабати билан яна 10 минг сўм ажратилди.

Бу корхонада олинаётган ҳар йилги даромаднинг анчагина қисми ижтимоий масалаларни ҳал этишга ва уни ривожлантиришга, ишчи-хизматчиларнинг ишлаб чиқариш ва маиший шароитларини яхшилашга, энг асосийси фойдали мақсадларга сарфланмоқда.

С. РУСТАМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА

Қадрли дугоналар! Оналар, опа-сингиллар, қизлар, дўстлар!

Жонажон Ватанимиз оғир даврни бошидан кечирмоқда. Сиёсий ва иқтисодий танглик билан бир қаторда совет халқларининг дўстлиги жуда оғир синовдан ўтмоқда. ССР Иттифоқи тақдиридан хавотирлик ва ташвишланиш ўз Ватанини жипслашган ва қудратли давлат сифатида, тенг ҳуқуқли мустақил жумҳуриятлар Иттифоқи сифатида кўришни хоҳлаётган ҳар бир ватанпарвар, ҳар бир ҳалол инсоннинг қалбидан жой олди.

Биз яхши ниятли барча кишиларга мурожаат этамиз.

Шубҳа билан қарашларга, ишончсизлик ва аразларга барҳам берайлик. Турмушимиздаги алам ва нафрат йўқолсин, яхши ният ва ақл-идрок тантана қилсин. Барча миллатлар ва элатлар тенг, мустақил ва ягона бўлган, ҳар бир халқнинг шон-шарафи ва қадр-қиммати юқори баҳоланадиган, миллатидан қатъи назар, ҳар бир кишининг барча ҳуқуқлари ва эркинликларига кафолат бериладиган Совет Иттифоқи халқларининг янгиланган федерациясигина бизни қутқара олади.

Биз миллатлараро низолар бўлмасин, дея қатъиян талаб қиламиз, ўзимизни жамоалараро можароларга тортишларига йўл қўймаймиз. Бундай можароларда ҳеч қачон ғолиблар бўлиши мумкин эмас, аксинча фақат янгидан-янги гуноҳсиз қурбонлар берилиши мумкин. Биз барча-барчани дўстликка ва бирлашишга, яхшиликка ва меҳр-мурувватга чақирамиз.

17 март куни ўтказиладиган умумхалқ референдуми бунга рўйи-рост ва аниқ жавоб беришига шубҳа йўқ. Мамлакатимиздаги бошқа халқлар билан ўз тақдирини бир умрга боғлаган Ўзбекистон ССР ўзини қардош совет халқларининг янгиланган федерациясиси тасаввур эта олмайди. Иттифоқ учун овоз берар эканмиз, биз тинчлик учун, фуқаролар осойишталиги ва тотувлиги учун овоз берамиз.

Меҳри дарё ва жасур оналаримиз қалбининг қўри жумҳуриятимиз учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган ушбу дамларда умумий хонадонимизни, умумий Ватанимизни қутқариш йўлини кўрсатиб турибди.

МУРОЖААТНОМА ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИ ЖУМҲУРИЯТ КЕНГАШИНИНГ ПЛЕНУМИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ.

МЕҲНАТГА ЯРАША ҲУРМАТ

ТОШКЕНТДАГИ «Шарқ гули» бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмасида асосан хотин-қизлар меҳнат қилишади. Мазкур бирлашма халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ихтисослашган бўлиб, унда палак, чойшаб, дўппи, ўрин жиҳозлари, ёшлар учун гул билан безатилган кўйлаклар ва бошқа кўпгина харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Хом ашёни Волгоград, Москва, Болтиқ бўйи шаҳарлари, Бухоро, Самарқанд, Ленинобод, Тошкент тўқимачилик комбинатлари етказиб беради.

Тўрт минг ишчи ва хизматчидан иборат бу йирик ишлаб чиқариш корхонасининг маҳсулотлари фақат жумҳуриятимиз аҳолисигагина эмас, балки хорижий мамлакатлар аҳолисига ҳам манзур бўлмоқда. Маҳсулот сифатини яхшилашда Япония, Олмония каби мамлакатлардан келтирилган дастгоҳларнинг аниқ-пухта ишлаши, қолаверса, бирлашма меҳнат аҳлининг ўз ишига чуқур масъулият билан ёндашиши ҳам катта ёрдам бермоқда.

Ўтган йили бирлашма 4 миллион 982 минг сўм даромад қилди. Ишлаб топилган маблағнинг кўпгина қисми ишчи ва хизматчилар учун қулай шароитлар яратишга сарфланди.

Ишчи-хизматчилар учун уй-жой қуриш мақсадида бирлашмага ер ажратилиб, унинг лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёр бўлди. Якка тартибда уй-жой қурувчиларга ҳар томонлама ёрдам берилмоқда.

1988 йили 23 кишига дала ҳовли, 1989 йили эса ишчи-хизматчилардан 5 кишига «Ўриказор» даҳасидан уй қуриш учун ер берилди. Ер олганлар орасида пенсияга чиқиб ишни давом эттираётган меҳнат кексалари М. Икромова, Х. Абдусаматова, 12 фарзандни тарбиялаш билан бирга фабрикада самарали меҳнат қилаётган Муҳаббат Мирзахўжаева ҳам бор.

Бирлашмада 270 пенсионер ёшлар билан ёнма-ён меҳнат қилмоқда. Уларнинг 187 нафари бевосита цехларда ишлашади, 83 нафари эса касаначилардир.

Ўзбек миллий каштачилиги довруғини оламга кўз-кўз қилаётганларнинг 430 нафардан ортиғини кўп болали оналар ташкил этади.

— Мен, — дейди тикув цехининг ишчиси Марзия опа Орифжонова, — 40 йилдан бери шу фабрикада тикувчилик қилиб келмоқдаман. Фабрикамиз кичик бир цехдан 4 минг киши ишлайдиган катта бирлашма даражасига кўтарилди. Ўтган йиллар ичида ҳалол меҳнатим туфайли болаларимни катта қилиб, уйли-жойли қилдим. Ўзим ҳам давлат пенсияси билан таъминландим. Лекин ҳозир ҳам ўз хоҳишим билан қурбимга яраша ишлаяпман. Фабрика раҳбарлари ҳар йили дам олиш уйига ёки санаторийга йўлланма беришади.

Бирлашмада узоқ йиллар ишлаб пенсияга чиққан ва ҳозир ҳам ўз ишини давом эттираётган Н. М. Ганицкая, С. Толипов «Жигули», А. Рустамов, Қ. Зияев, Ш. Шоқосимовалар «Москвич» автомашинаси олдилар.

Н. Тўраева, М. Абдусаматова, А. Маркович, И. Кац сингари пенсионерларга санаторийларга навбатдан ташқари йўлланмалар берилди. Пенсияга узатилаётганда фабрикада 20 йил ишлаганларга икки ойлик маош ҳисобида мукофот пули ҳам берилади.

Бирлашма ноҳия, партия, ижроия қўмиталарининг тавсиясига кўра кекса партия ва меҳнат фахрийси Х. Содиқовани ҳамда Улуғ Ватан урушининг I гуруҳ ногирони Х. Маматовни ўз оталиғига олган. Уларга ҳар ойда парҳезли овқат учун талон берилади, озиқ-овқат маҳсулотлари бериб турилади. Байрамларда эса моддий ёрдам кўрсатилади.

Касаба уюшмаси раиси Шарифа Саидвалиева ишчиларнинг чинакам жонкуяри экан.

— Шарифа опа шу фабрикада 35 йилдан бери ишлаб келмоқда. Аввал попон цехида оддий ишчи, сўнг эса, яхшигина ташкилотчилик қобилияти борлигини намоён қилгач, цех бошлиғи, кейинчалик касаба уюшмаси раиси лавозимига кўтарилди. У ҳар бир пенсионерни, ҳар бир ёш ишчини ёддан билади. Уларга ҳамиша ишда ҳам, турмушда ҳам хайрихоҳдир. Шунинг учун касаба қўмитаси ишидан ишчи ва хизматчилар мамнун, — деди бирлашма партия қўмитаси котиби Н. Мусаева биз билан суҳбатда.

З. УМАРОВА,

«Саховат» ойномасининг катта муҳаррири.

АССАЛОМ, ГУЛ ФАСЛИ!

АРДОҚЛИ ВА ФУСУНКОР

БАҲОРНИНГ биринчи куни! Милодий тақвим ҳисоби бўйича Биринчи мартдан баҳор бошланди, қиш чекиниб эрта кўклам нафаси сезилаяпти.

Фасли баҳорнинг офтоби чарақлади, Она-Ер қуёшдан ёғду олиб, яна ўз бағридаги илиқ-иссиқ тафти-ҳарорати билан сабза-чечакларни кафтига кўтарди. Бутун мавжудот қиш оромидан уйғониб, мунаввар оламга интиқиб термулди. Баҳорнинг шаббода рақсида, қушлар сайрашида, диллар севинчида ширин ҳис туйғулар чашмаси қайнаб кетди, соғинтирган навбаҳор уятчан қиздек ҳусну жамолини кўз-кўз этиб, ноз-карашма қилиб, ажиб латофат билан кириб келди.

Фасли баҳор келди. «Баҳор» деганимизда кўз ўнгимизда майсалар, чечаклар, гулу лолалар барқ уриб очилган табиат кўз ўнгимизга келади.

Ҳамал ойи кириб келиши билан диёримизга Наврўз ташриф буюради. Олам яна ҳам нурафшон бўлиб, яшнаб кетади, ариқлар бўйида кўм-кўк майсалар, бинафшалар, бойчечаклар юз кўрсатади, булар ҳаммаси кўзни қувнатиб, дилни яшнатади.

Қишнинг узоқ тунлари, рутубатли булутли кунлари ўтиб фасли баҳор келдими, ҳар кўнгилда яхши ният, ширин орзу-тилак, ҳаяжонли ҳис туйғулар уйғонади. Олам янгиланади. Миришкор боғбонлар нав-ниҳолларни парваришлашга, дов-дарахтларга шакл беришга, кўчатлар ўтқазишга киришиб кетишади. Бободеҳқонларимиз эл-юрт ризқи-рўзи учун Ерга уруғ қадашади, куз ҳосилини ҳамал ойи бошиданоқ ғамини еб, чора-тадбирни кўрадилар. Қўй-қўзилар қўралардан ям-яшил яйловларга ёйилиб яйрайдилар.

Баҳор келиши билан қалбида ғайрати-шижоати бор ҳар бир киши боғ-томорқаси ёки ҳовли-жойида кафтдеккина ери бўлса ишлов бериб резавор ўт-гиёҳлар экади, кўчат ўтқазади, кўча эшиги олдида гулзор-хиёбон бунёд этиб қўяди. Барваста ўсган бир туп мевали дарахт ёз бўйи насибамизга ноз-неъмат беришини ўйласак, томорқадаги ёки ҳовлимиздаги бўш жойга мевали дарахт ўтқазишимиз айни муддао бўлади.

Боғ-томорқаларга, ҳовли-жойларга олма, ўрик, нок, тут ва ток кўчатлари ўтқазиш она Тошкентимизни чинакам яшил Боғ шаҳрига айлантириш бурчимиз бўлиши керак. Яшил олам ноз-неъматлари билан баҳраманд этади. шу билан бирга она табиатга гўзаллик бағишлайди, турли зарарли моддалар билан заҳарланган атроф-муҳитни тозалаб, инсон саломатлигига посбон бўлади.

Ўзбеклар қадимдан боғ-роғлар яратишнинг ишқибози ва миришкори бўлишган, мевасиз дов-дарахтлар ўрнига ҳам манзара, ҳам ноз-неъмат берадиган кўчат-ниҳоллар экиб, ризқ-рўз учун боғ-боғчалар барпо этишган. Ҳовуз бўйларига, ариқ-анҳорлар қирғоғига, ҳовлилар олдидаги бўш жойларга турфа рангли гул-буталар, тераклар, самбит толлар, ҳар турли шифобахш ўт-гиёҳлар: наъматаклар, хиналар, гулхайрилар экишган, гунафшалар барқ уриб очилиб ётган. Мевазор боғ ва гулзорлардан муаттар бўйлар таралиб, қушларнинг нашу-наво билан сайрашлари тинмаган.

Одамлар баҳор келиши билан боғ-дала юмушлари билан бирга, ўйин-кулги, сайру саёҳат, тўкин зиёфат ташкил этиб, қишки рутубатли кунлардан кейин Наврўзи оламда кўнгил ёзишган. Қизалоқлар толнинг кўк барг, сариқ гулли новдаларидан сочларига «улама», пешоналарига чамбарак боғлаб, баҳорни хушнуд қаршилаб яйраганлар. Катта дошқовонларда сумалак, ҳалим, паловлар, ҳар хил баҳор кўкатларидан кўк патир, кўк чучвара, кўк сомса, кўк варақи сингари дармондорили таом-пиширикълар тайёрлашган. Момолар, онажонлар, лобар аёллар ўлан, ёр-ёр, қўшиқлар қуйлашган, рақслар тушишган.

Баҳорда боғ-дала сайилларига чиқиш, тоғларга сайру саёҳат қилиш дилга бир олам ором бағишлайди. Қадимий анъаналаримиз «Гул сайри», «Лола сайри», «Боғ сайри» яхши удумларимиздир. Айниқса, халқимиз севган «Гул сайри» мароқли бўлади. Кенг дала бағрида чаккаларга гул тақиб қўшиқ айтиш, рақс тушиш, бир-бирларига гулчечаклар ҳадя этиш ҳаммани хушнуд этади. Доно халқимиз қадимдан санъатнинг ҳар бир соҳасида гулларнинг ҳуснидан кўчирма олиб, безак ишлаганлари ҳам бежиз эмас.

Она диёримизда энг суюкли, ардоқли фасл, энг фусункор Баҳор бошланди. Бу фаслда умумхалқ байрами — Наврўзи олам шодиёналари бўлади, халқимиз қуёшли Тошкентда турли миллатлар билан Наврўзни нишонлаб, Инсонни улуғлайдилар.

Ардоқли фасл, гул фасли Баҳорингиз муборак бўлсин, азиз ҳамшаҳарлар!

Т. РАСУЛЕВ.

ПЕШВОЗ ЧИҚАМИЗ

ХАЛҚ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши маҳалла ва уй қўмиталари билан ишлаш доимий комиссияси ва Тошкент шаҳар маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш Кенгашининг «Тошкент оқшоми» рўзномаси орқали барча тошкентликларга мурожаати Ҳамза ноҳиясидаги ҳар бир маҳалла аҳлини руҳлантириб юборди.

Ноҳия маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш Кенгаши маҳаллалардаги фаоллар ва хизмат маҳкамаларининг мутасаддилари билан ҳамкорликда 21 март куни эрта тонгданоқ бошланадиган тантаналарнинг аниқ режасини ишлаб чиқди. Ноҳиядаги энг обод масканларда маҳалла жамоатчилиги билан бирга барча корхоналарнинг ишчи-хизматчилари йиғилишиб, «Наврўз» айёмини карнай-сурнай наволари остида қаршилаб, унга пешвоз чиқадилар.

Айниқса, Чкалов номидаги тайёрасозлар маданият саройида, ёғ-мой комбинатининг муҳташам клубида, Тошкент қишлоқ машинасозлар заводининг қароргоҳида ва «Янгиобод» даҳасининг «Наврўз» чойхонасида байрам шодиёналари авжига чиқади.

Боболаримиз айтганидек, ҳар бир эзгу иш элу юртга манзур бўлиши учун унга катта-ю, кичик бир жон, бир тан бўлиб, пухта киришиши керак. Бундай масъулиятни чуқур ҳис қилган ноҳия маҳаллаларининг аҳли 20 февралдан «Наврўз»га тайёргарликни бошлаб юбордилар. Бир ой давомида кўча ва ариқлар тозаланади, майдон ҳамда ҳовлиларга мевали дарахт ниҳоллари ўтқазилади, гулзорлар бунёд этилади. Онахонлар эса байрам дастурхонига файз берсин деб, сумалак ва ҳалим пиширищ тараддудига тушиб қолдилар.

М. АЗИМОВ.

РАҲМ-ШАФҚАТ НАМУНАСИ

ЯНГИ шаклланган бу ижодий гуруҳ таркибида кўпгина ёш санъаткорлар бор. «Ўзбекистон комсомоли» тарғибот поездида йўлга чиқадиган хушовоз қўшиқчилар, истеъдодли раққосалар, бадиий ўқиш усталаридан иборат мазкур катта ижодий гуруҳни уюштиришда Тошкент вилояти комсомол қўмитаси билан жумҳурият бастакорлар уюшмаси жонбозлик кўрсатди.

Ушбу ижодий сафар чоғида қобилиятли ёшларни аниқлаш ва уларни бадиий ижрочилик санъатига жалб этиш ҳам кўзда тутилди. Тарғибот поезди томонидан жойларда ҳам бу каби умидли бадиий ҳаваскорларнинг иштирокига ҳам эътибор берилади.

«Ўзбекистон комсомоли» тарғибот поездининг бу галги ижодий сафари «Раҳм-шафқат» акцияси иккинчи босқичи доирасида амалга оширилмоқда. Шунга кўра бериладиган концерт ва томошалар хайрия тариқасида бўлиб, улар етим болалар, ногирон ёшлар давраларида қўйиб берилади.

Шу билан бирга бу маданий тадбир мобайнида жойлардаги болалар уйлари ва мактаб-интернатларда тарбияланаётган носоғ болаларга амалий ёрдамлар кўрсатиш ҳам кўзда тутилди. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги мутахассислари йўли билан бетоб болаларга тиббий хизмат кўрсатилади. Болалар уйларига совға-саломлар, хайрия пуллари берилади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки «Наврўз» умумхалқ байрамига тараддуд қизғин кетаётган шу кезларда Ўзбекистон Ленин комсомоли Марказий Қўмитаси томонидан болалар уйларига ёрдам тариқасида маълум миқдорда пул ажратилди. Шунингдек, Бутуниттифоқ «Артек» кашшофлар лагерида дам олиб келишлари учун ўттиздан ортиқ ўғил-қизга бепул йўлланма бериладиган бўлди.

А. АЛИЕВ.

◉ Фасли Навбаҳорнинг қутлуғ ташрифию «Наврўз» умумхалқ байрамига бағишланган бошқа мақолалар билан рўзноманинг 3-саҳифасида танишасиз.

МИШ-МИШЛАР ВА ҲАҚИҚАТ

ВАҲИМАГА АСОС ЙЎҚ

Ш. ШОҒИЁСОВ,
Ўзбекистон ССР Давлат банки шаҳар бошқармасининг бошқарувчиси:

— Кейинги кунларда Тошкент шаҳри аҳолиси ўртасида яна пул алмаштирилар эмиш, деган миш-мишлар тарқалмоқда. Гўё энди 25 ва 10 сўмлик пуллар алмаштирилар экан, деган уйдирма тарқатиляпти. Ўзбекистон ССР Давлат банки ҳам, унинг шаҳар бошқармаси ҳам пул алмаштириш тўғрисида бирорта кўрсатма олгани йўқ. Шунинг учун тўла масъулият билан маълум қиламанки, бундай ваҳималарга бирор асос йўқ.

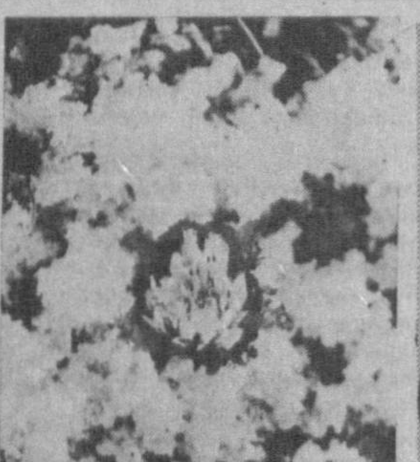

ДАМ ОЛИШ ОҚШОМИДА

Нон—бебаҳо бойлигимиз

ХАЛҚНИ ЎЙЛАГАН КАМ БЎЛМАЙДИ

БОЗОР иқтисодиёти ва нарх-навонинг ошиб бориши ҳаммани ташвишга соляпти. Яхшиямки шаҳримизда, умуман жумҳуриятимизда нон масаласи хусусида анча кўнгил тинч. Ун ва ундан тайёрланадиган маҳсулотларнинг ҳамда ноннинг нархи ошмаслиги ҳақидаги Президентимизнинг чиқарган қарори фикримизнинг яққол далилидир.

Халқ эҳтиёжини ўйлаган жумҳурият раҳбарлиги ана шундай халқпарварлик йўлини тутди. Ун ва дондан тайёрланадиган озиқ-овқат маҳсулотларининг чакана нархларини оширмасликка қарор қилинди. Бу ҳужжат вазирлигимиз ишчилари, инженер-техник ходимлари зиммасига катта масъулият юклади. Ҳозир шу масала юзасидан қатор тадбирларни амалга оширяпмиз. Жумладан, Тошкент шаҳридаги 2-нон заводида таъмирлаш ишлари бошлаб юборилди. Аввал бу ерда бир кунда 20 тонна нон маҳсулотлари ишлаб чиқарилган бўлса, айланма конвейерлар тўла қувват билан ишга тушгандан кейин 24 турдаги нон маҳсулотлари ишлаб чиқарилади. Корхона қуввати эса 5 мартага ошади.

Шунингдек бу ерда қора буғдой нони, батон типидаги маҳсулотлар ҳамда чурак тайёрловчи линияларни пайванд қилиш ишлари ниҳоясига етказилмоқда. Бу, албатта шаҳримиз нон корхоналарида қилинаётган ишлардан бир зарраси, холос.

Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари вазирлиги қошидаги лойиҳа-саноат қурилиш бирлашмаси мутахассислари ҳам ўзларига топширилган ҳажмдаги ишларни масъулият билан адо этишмоқда.

Дон маҳсулотлари вазирлиги тасарруфида юздан ортиқ корхона мавжуд. Жумҳуриятимизнинг Тошкент, Сирдарё вилояти, Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятида ва бошқа жойларда шоли оқлаш заводлари ишлаб турибди. Тармоқнинг иш фаолияти ҳақида гапирганда омихта ем саноати муҳим йўналишлардан бири эканлигини таъкидлаш зарур.

Бозор иқтисодиёти шароитида айниқса дон ва ун маҳсулотларини бошқа жойлардан келтирамиз, деб ўзгаларга умид боғлаш нотўғри тушунчадир. Бизни доимо кимдир дон ва ун билан таъминлаб туради деган хотиржамликка ҳам берилиш асло мумкин эмас. Бунга ҳеч ким кафолат бермайди. Шунинг учун Тошкент шаҳрида нон маҳсулоти ишлаб чиқарилиши соҳасида талайгина ишлар қилинаётган бўлса, жумҳуриятимиздаги мавжуд тегирмонларни техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш ишлари тезлаштирилди, янгиларининг қурилиши жадаллаштириб юборилди.

Андижон вилоятидаги Қўрғонтепа шаҳрида бир кеча-кундузда 500 тонна донни қайта ишлаб ун тайёрлайдиган йирик тегирмон фойдаланишга топширилди. Шу вилоятдаги Ленинск дон маҳсулотлари корхонаси, Оҳангарон, Навоий, Қарши, Самарқанд ва Тахиатошдаги турдош корхоналарда ускуналар энг замонавийларига алмаштирилди. Натижада тегирмонларнинг қувватини оширишга имкон берди. Шу ўринда яна бир муҳим нарсани айтиб ўтишим керакки, Тошкент вилоятининг айрим жамоа хўжаликлари раҳбарлари сал кучдан қолган тегирмонларни таъмирлаш ўрнига бузиб ташлашга шошилмоқдалар. Уларнинг бу қилмишларидан халқ, одамлар азият чекмоқдалар.

Ун тортиш саноатининг ишлаб чиқариш жараёнини такомиллаштириш билан боғлиқ тармоқда 75 фоиз ун олиш режада белгиланган, яъни 1 тонна буғдойдан 750 килограмм ун олиш кўзда тутилган. Буни тўғри тушуниб етган тегирмонларнинг ишчи-хизматчилари, муҳандис-техник ходимлари исрофгарчиликка йўл қўймаслик учун астойдил интилиб, аксарият корхоналарда 78 фоизга етказиб ун олишмоқда.

Тошкент вилояти дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 2-тегирмонида яхши натижалар қўлга киритилмоқда. Бу ерда вазирлик мутахассисларининг амалий ёрдамида уннинг «Ўзбекистон» деб номланган янги навини тайёрлаш ўзлаштирилди. Бу маҳсулот ўзининг кўпгина хусусиятлари, таъми жиҳатдан халқимиз севиб истеъмол қиладиган жайдари унни эслатади. Тармоқнинг 13 тегирмонида янги навдаги ун тайёрлаш йўлга қўйилди. 1 тонна буғдойдан режада белгиланган 75 ўрнига 82 фоиздан ун олиш кўзда тутилмоқда. Бу йилига қўшимча 112 минг тонна маҳсулот ишлаб чиқаришга шароит туғдиради.

Юқорида санаб ўтилган чоралар ва бошқа кўплаб ташкилий-техникавий тадбирлар туфайли меҳнат жамоалари 1990 йил режасига қўшимча равишда 117 минг тонна ун, 5 минг тонна гуруч, 4 минг тонна нон, 3 минг тонна макарон, 3,5 минг тонна қандолатчилик маҳсулотлари, 85 минг тонна омухта ем ишлаб чиқардилар.

Умуман дон маҳсулотлари корхоналарининг тегирмонлари техникавий жиҳатдан қайта жиҳозланиб, 1991—95 йилларда 23 тегирмонда қурилиш, кенгайтириш ва ускуналарни янгилаш юзасидан ишлар олиб бориш режалаштирилган.

Шаҳрисабз, Урганч, Ғузор, Тошкент вилоятининг Бинокор посёлкасида шаҳримизнинг 5-нон заводи ва «Эски Жўва»даги нон цехида ибратли ишларни амалга ошириш йўлга қўйилган. Ун тортиш саноати билан бирга, нон ёпиш, макарон, печенье, қандолатчилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш, бу соҳаларни такомиллаштириш вазирлигимиз диққат марказида турибди.

Рустам МЎМИНОВ,
Ўзбекистон ССР Дон маҳсулотлари вазирлиги кадрлар Бош бошқармасининг бошлиғи.

Тошкент пиллакашлик фабрикасида 27 йилдан бери ишлаб келаётган Ойпошша Юсуфалиева корхонанинг илғор ишчиларидан. Бу мураббий ана шу йиллар давомида ўнлаб шогирдлар етиштирди.
СУРАТДА: О. Юсуфалиева.

Биласизми?

8 МИЛЛИОН СЎМГА ГУГУРТ

КЕЙИНГИ пайтларда нарх-навонинг ошиши туфайли сўмимизнинг қадри тобора тушиб бораётгани ҳақида гаплар бўлмоқда. Бироқ Иттифоқимиз тарихида ҳатто қиймати миллард сўмлик пуллар чиқарилгани ҳақида кўпчиликнинг хабари бўлмаса керак. Маълум бўлишича, украиналик пуллар коллекциясини йиғувчи Леонтий Стефановскийда шундай қийматдаги пул бор экан.

— Ҳа, бор, — дейди Л. Стефановский, — 1924 йили Закавказье Совет Социалистик Федератив Республикаси доирасида қиймати миллиард сўмлик пуллар муомалада бўлган. Кавказлик қарияларнинг айтишларича, ўша вақтларда бир қути гугурт 8 миллион сўм бўлган экан. Қиймати миллиард форинтлик пул 1946 йил Венгрияда ҳам чиқарилган. Умуман, 20-йилларнинг бошларида Иттифоқимизнинг турли ҳудудларида миллион ва юз минг сўмлик пуллар чиқарилганлиги ҳам тарихдан маълум. Масалан: 1921 йилда Москвада трамвайда юриш учун 500 сўм, газета ўқиш учун эса икки ярим минг сўм тўлаш лозим бўлган. 1922 йилги пул ислоҳотидан сўнггина аҳвол бир оз ўнгланган.

Юқоридаги пулларни XVI асрдаги Россиядаги нарх-наво билан солиштириб кўриш ҳам қизиқарлидир. Ўшанда, товуқ — 1,5 тийин, юзта тухум — 5 тийин, сигир — 67 тийин, бир пуд асал — 41 тийин бўлган. Бироқ, чиқимига яраша кирими деганларидек, ишчи 12 — 14 соатлик оғир меҳнати учун кунига атиги бир тийин ҳақ олган. Пулнинг қадри ошган 1927 йилда эса совет ярим тийини ҳам муомалада бўлган экан.

Шариф ИСМОИЛОВ
тайёрлаган.

МАРДЛИК МАДҲИЯСИ

Тошкентлик киносанъатчи А. Шишкин кўпгина бадиий фильмларда қатнашиб, томошабинлар хотирасида яхши сақланиб қоладиган тўлақонли образлар яратган. Кейинги йилларда у «Мосфильм», қардош жумҳуриятлар киностудиялари билан яқин ижодий алоқа боғлаб, кўпгина қизиқарли ролларда қатнашди.

«Ўзбекфильм» киностудиясида яқинда суратга олинган «Қора мушук» фильми бизни Улуғ Ватан урушининг оғир йиллари воқеалари билан таништиради.

Мазкур янги кино асари яқин орада экранларга чиқарилади.

Саодат ОДИЛОВА.

Тарих зарварақларидан

ИПАК ЙЎЛИ САВДОГАРЛАРИ

КАРВОНЛАРНИ ЕТАКЛАЙДИ САРБОНЛАР

ШОШ (Тошкент) вилояти ўрта асрлардаёқ четқа ўлкаларга чармдан ишланган буюмлар, от терисидан баланд эгарлар, ўқдонлар, чодирлар, чопонлар, жойнамозлар, елкапўшлар, ажойиб камонлар, қоғозлар ва ғалла чиқарган. Аммо Тошкент вилоятига қарашли Илоқ конларидаги кумушнинг довруғи бутун Оврупога машҳур эди. Илоқ кумуш-қўрғошин қазиб чиқариш маркази бўлиб, унда Мовароуннаҳрнинг учинчи зарбхонаси очилган. Кумуш конлари бўлмаган Шарқий Оврупо уни Ўрта Осиёдан келтирган. Илоқ кумушидан ишланган танга-дирҳамлар рус ва Оврупо савдогарлари оладиган харидоргир бўлган.

IX-X асрларда карвон савдоси Жанубий-Шарқий Оврупони Ўрта Осиё, шунингдек Эрон ва Кавказ орқали Мўғулистон ва Хитой билан боғлаган. Бу йўлнинг аниқ тасвирини араб халифаси амалдори Ибн Фадлан ўз хотираларида тасвирлаган. У 922 йилда Халифа Муқтодирнинг Булғорияга юборган улкан карвонида элчилик маҳкамасининг котиби сифатида қатнашган. Бу карвонда 3 минг от ва туялар бўлиб, 5 минг кишидан иборат эди. Халифа мазкур карвон билан дипломатик, ҳарбий, сиёсий ва диний вазифа юкланган бутун бир бош элчиликни ҳам юборган. Халифа элчиси Сусон ар-Рассий, славян тилмоч Борис-ас-Сақлобий, котиб Аҳмад Ибн Фадлан зиммасига маълум топшириқ юкланган эди.

— Биз Бухородан Жайхунга қараб жўнадик, — деб ёзган Аҳмад Ибн Фадлан, — кейин дарё билан Хоразмга, сўнгра Журжонийгача бордик, бу ердан турклар мамлакатининг дарбозаси ҳисобланган Занжон томон йўл олдик, сўнгра Эмба, Ейиқ, Самара, Кинель, Черемшон дарёларидан ўтиб, Булғорга етиб олдик.

Ибн Фадлан босиб ўтган бу йўлда кесилган тошлардан қилинган ва четларига тош терилиб ишланган қудуқлари бўлган ҳашаматли карвонсаройлар бўлгани ҳам диққатга сазовордир. Осиёда ва Оврупода ўзбек, тожик, қозоқ, қирғиз, туркман савдогарларини миллатига қарамай бир умум атамада «Мусулмон савдогарлари» деб аташгани ҳам қизиқ.

Карвон савдоси дастлаб айирбошлаш йўли билан олиб борилган. Пул фақат ҳисоб-китоб бирлиги сифатида хизмат қилган. Хитойда мусулмон савдогарлари молни молга айирбошлашса, Оврупода уларнинг кумуш тангаси пул бўлиб ҳам, товар бўлиб ҳам хизмат қилган. Савдогарлар Хитойдан Ўрта ва олд Осиёга нима олиб борар эдилар? Нима олиб кетардилар? Бу «Ипак йўлида» ипак Хитойнинг асосий четкага чиқарувчи моли эди. Хитойдан арзон газламадан ташқари олтин-кумуш ила безатилган кимхоблар олиб кетилган. Шоҳига айирбошлаш учун эса Хитойга Ўрта Осиёдан ойна юборилган ва у жуда юксак қадрланган Фарғона отларининг ҳам бозори чаққон бўлган.

Рус савдогарлари эса Ўрта Осиёнинг кумуш пулларига жуда ўч бўлишгани ва бу тангаларга Шарқий Оврупада ҳам талаб катталигини муаррихлар ёзиб қолдиришган. Худди шу Шарқий Оврупо билан карвон савдоси сомонийлар даврида (IX-X аср) гуллаб-яшнаган. Бу карвон савдоси бир томондан хазорлар билан, иккинчи томондан эса булғорлар билан олиб борилган. Волга бўйидаги икки пойтахтда — Итиль билан Булғорда йирик бозорлар мавжуд эди. Итиль шаҳрининг ғарбий қисми давлатнинг маъмурий маркази бўлса, шарқий қисми Ҳазорон деб аталган савдо маркази бўлган Ҳазорон аҳолисининг кўпчилигини хоразмли мусулмонлар: савдогарлар ва ҳунармандлар ташкил этиб, уларнинг сони 10 мингдан зиёд бўлган, 30 масжид жойлашган. Хоразмлилар Ҳазор подшолигида катта мавқега эга бўлишган. Муаррих Ибн Хавқал сўзига кўра, Ҳазор қўшинида 12 минг хоразмли хизмат қилган. Улар ўзлари учун вазирлик — Хазор ҳоқони ҳукуматида иштирок қилиш ҳуқуқига эга бўлишган. Тарихчи Масъудий ёзишича X асрнинг биринчи ярмида хоразмлик Ибн Қувайё Итилда вазирлик лавозимида ишлаган.

ЧЕК ВАТАНИ

САВДОГАРЛАР карвон савдосини ширкатларга уюшган ҳолда олиб боришган, чунки энг кичик карвон ҳам катта харажатни талаб қилган. X асрда савдо-сотиқда чеклар кенг қўлланилган. Савдогарлар ўзлари билан кўп пул олиб юришмаган. Пул шаҳарларда савдогарлар ишончли кишиси — саррофга берилиб, ундан тегишли ҳужжат — чек олинган. Белгиланган жойда чек пулга алмаштирилган. «Чек» сўзининг ўзи ҳам форс тилидан олингани диққатга лойиқ. Муаррихлардан бири чек ҳақида шундай хотира қолдирган:

— Карвон савдоси билан шуғулланган бой савдогарларнинг мусулмонлар дунёсининг Ғарбий қисмида беришган чеклари мусулмонлар дунёсининг шарқий қисмида энг кучли ҳокимларнинг хазинасига тушадиган хирожга қараганда, ҳисобга тезроқ олинар эди.

Машҳур «Сиёсатнома» асари муаллифи Низомулмулкнинг ёзишича, султон Маликшоҳ (1072—1092) қўшинни дарёдан ўтказган кемачиларга чек билан ҳақ тўлаган.

XI асрнинг ажойиб ёдгорлиги «Қутадғу билик» асари муаллифи Юсуф Хос Ҳожиб Боласоғуний савдогарларнинг жамиятдаги юксак ўрнини шундай ифодалаган:

— Агар хитой карвонлари савдо қилмай қўйсалар, сен ўн мингларча қимматбаҳо нарсаларни қаердан оласан? Агар савдогарлар дунё бўйлаб юрмасалар, сенинг кўзинг ипга терилган дурларни қандай кўра олади? Агар менинг тилим дунёдаги ҳамма нарсани санаб ўтишни истаса, кўп сўз керак бўлади, шунинг учун сўзимни қисқа қиламан. Савдо аҳллари билан чиқиш, улар учун ўз эшигингни очиб қўй.

Ўзаро ишонч, ростгўйлик, бировнинг ҳақига ё омонатига хиёнат қилмаслик — савдогар учун зарур фазилатлар эди. Буюк аллома Абу Райҳон Беруний ўзининг «Жавоҳир китоби»да ана шундай савдогарлардан бири ҳақида қизиқ ҳикояни келтирган: «Денгиз савдогарларидан бири шуни ҳикоя қилиб берди: одатда биз камбағал одамларнинг молларини таширдик, шу билан одамлар дуосини олардик. Кунлардан бир кун биз Убуллада Чинга жўнашга шайланаётган эдик, қўққисдан рўпарамга бир чол келиб тўхтади. У менга қараб, сенда бир ишим бор, олдин сендан бошқа бир кишига илтимос қилган эдим, лекин у мени алдади, шунинг учун сенинг олдингга келдим, шояд сен ўша мени алдаб кетган одам қилиғини қилмассан деб ишониб келдим, деди.

— Нима ишинг бор? — деб сўрадим ундан.

— То илтимосни бажаришга ваъда бермагунингча айтмайман, — деди у.

Мен унинг айтганидай илтимосини бажаришга ваъда бердим. Шунда у оғирлиги юз манича келадиган қўрғошин ёмбисини келтирди, кейин у менга қараб:

— Илтимосим шуки, мана шу нарсани кемангга ортасану, кейин фалон жойга боргач, шуни денгиз сувига улоқтириб юборасан, холос, — деди.

Мен унга қараб:

— Мен бу илтимосингни бажара олмайман, — дедим.

У бўлса хиралик қилиб туриб олди.

— Сўз берган эдинг-ку, лабзинг қани?

Мен қаёққа борсам, хиралик қилиб кетимдан қолмасди, ҳоли-жонимга қўймай, ноилож уни олишга мажбур бўлдим. Кейин дафтарга унинг номи ва Басрадаги уйини ёзиб қўйдим. Кейин нима бўлдию, ўша ерга етганимизда, худонинг қудрати денг шундай бир шамол бўлиб, бўрон турдики, нима бўлганини ҳам билолмай қолдик, жон сақлаймиз деб энка-тинкамиз чиқиб кетди, ўша манзилга етдик, ўзимиз билан олиб борган нарсаларимизни пулладик. Шунда қўққисдан бир киши келиб, мендан қўрғошин сўради. Мен унга қараб: — Мен ўзим билан ҳеч қандай қўрғошин олиб келганим йўқ, — дедим. Шунда хизматкор ўша киши бериб юборган молни эслатди. Мен бўлсам унга:

Мен буни сотолмайман, бордию уни сотсам, эгаси билан бўлган келишувимизга хилоф иш қилган бўламан, — дедим. Лекин ўша қўрғошин сўраб келган одам уни қўярда қўймай бир юз ўттиз динорга сотиб олди. Кейин мен қўрғошин эгасига Хитойдан ҳар хил ажойиб нарсалардан олдим, кейин биз орқамизга қайтиб, кетган жойимизга келдик. Лекин чолдан дарак бўлмади. Кейин мен унинг уйини қидириб топиб, уни сўраган эдим, у ўлган дейишди. Шунда мен қўни-қўшнилардан:

— У кишидан ҳеч ким қолганми? — деб сўрадим.

— Унинг бир акасининг ўғли бўлгучи эди, — дейишди улар, — уям қайси бир денгиз чеккасидаги юртда яшарди. Уйи бўлса қозининг амини (ёрдамчиси) қўлига вақф қилиб берилган эди. Мен нима қилишимни билмай, ҳайрон қолдим, кейин Убуллага қайтиб келдим. Ўша кишига деб олиб келган молларнинг ҳаммасини етти юз динорга сотдим. Орадан бир қанча вақт ўтгач, бир куни тўсатдан рўпарамга бир киши келиб туриб олди. Ўша одам менга тикилиб туриб:

— Сен фалон кишимисан? — деди.

— Ҳа, — дедим.

У бўлса менга:

— Ўтган йили Чинга бориб, ўша ерда менга ўша лахта қўрғошинни сен сотганмидинг? — деди.

— Ҳа, — дедим.

— Ўша қўрғошинингни мен сотиб олган эдим, — деди у, — уни ишлатиш ниятида майдаламоқчи бўлган эдим, ичи бўш экан, унда ўн икки минг динор пул бор экан. Сени қидириб ўша маблағни олиб келдим, марҳамат қилиб ўшани олсанг.

Мен ўша кишига:

— Оббо тушмагур-ей, сен ташвишни орттирдинг-у, ахир у пуллар меники эмасди-ку, — дедим. Кейин мен бўлган воқеанинг ҳаммасини бошдан-оёғигача гапириб бердим. У бўлса таажжубда қолиб кулди. Кейин менга:

— Ўша чолни танийсанми? — деб сўради.

— Йўқ, гапириб берганимдан бошқа ҳеч нарса билмайман, — дедим, у бўлса менга:

— Ўша киши менинг амаким бўлади, — деди у, — унинг мендан бўлак меросхўри ҳам йўқ. Менга тихирлик қилавериб, бошимга не кунларни солмади, ҳатто шуни деб ўн етти йил олдин Басрадан қочиб кетдим. Мана у олтинларини мендан яширмоқчи бўлган экан, худойимдан ўргилай, унинг изми билан у хоҳлаган иш бўлмабди.

Мен унинг гапини эшитдиму, қарияга тегишли бўлган ўша етти юз динор пулни унга бердим. Шу билан у Басрага жўнаб кетди. У ерда амакисининг уйини ўзига ватан қилиб олди ва ўзига баҳузур, пиру бадавлат бўлиб яшаб кетди».

Кўрдингизми, бир ҳалоллик иккинчи ҳалолликни туғдирди. Ҳалол жиян ҳалоллиги учун яна давлат орттирди. Минг йиллар олдин савдогар аҳли қандай ростгўй, пок ва ҳалол бўлишгани ибратга лойиқ. Ўрнак олса арзигулик ибрат!

СОПИНИ ЎЗИДАН ЧИҚАРГАНЛАР

ЎРТА Осиё савдогарлари орасидан дипломат, сиёсатчи, давлат арбоблари етишиб чиққан. Маҳаллий ҳукмдорлар савдо аҳлидаги синчковлик, киришимлилик ва инсон қалбини тушуниш каби фазилатлардан ҳарбий-иқтисодий разведкада ҳам унумли фойдаланишган.

Мўғул хони Чингизхон бу соҳада жуда тажрибали бўлган. У мусулмон савдогарларига катта эътибор ва ишонч билан қараган.

Хоразмшоҳ Муҳаммад элчиларини яхши кутиб олган Чингизхон Хоразм билан савдо-сотиқни ривожлантириш ниятини айтади ва жавоб элчилигини юборади. Чингизхон бу элчиликка бошлиқ қилиб мўғул хонзодалари ё зодагонини эмас, балки хоразмлик бой савдогар Маҳмуд Яловочни тайинлайди.

Ақлли, тадбиркор ва ишбилармон Маҳмудни Чингизхон яхши билар ва унга ишончи зўр эди.

Бу савдогар оддий кишилар кўзига кўринмас томонларни илғай олиши, ўрни келганда бераҳм, шафқатсизлиги ва фойдани доимо биринчи ўринга қўйиши мўғул хонига ёққан.

Маҳмуд Яловоч Чингизхоннинг синалган жосуси эди. Хоразмшоҳ Муҳаммад элчиларни яхши кутиб олди. Маҳмудга алоҳида илтифот кўрсатиб, хоразмлик савдогар ўз ҳукмдори Хоразмшоҳга хизмат қилишга бурчли эканини уқтирди.

Тадбиркор Маҳмуд уни қизиқтирган барча маълумотларни рўйирост айтди. Бундан қувонган Муҳаммад унга жосусликни таклиф қилди. Маҳмуд иккиланмай рози бўлди. Тажрибали разведкачи бир кесак билан икки қуённи уриб Чингизхон олдига қайтганда, унга Хоразм ҳақида тўла-тўкис ахборот берди. Чингизхон Ўрта Осиёни забт этгандан сўнг, бутун ўлкани ана шу савдогар Маҳмуд Яловочга топширди.

1238 йилда Чингизхон ўлганидан сўнг, Чиғатой уни мансабидан четлаштирди. Амалидан туширилган Маҳмуд Қорақурумга, улуғ хон ҳузурига юборилди. Мўғулларнинг улуғ хони Ўгодой бобосининг садоқатли хизматкорини яхши кутиб олди ва уни Пекинга ҳоким, унинг ўғли Масъудбекни эса Мовароуннаҳр ҳукмдори этиб тайинлади.

Маҳмуд Яловоч 16 йил Пекинни идора қилиб, ўша ерда ўлди. Масъудбек эса умрининг охиригача — 50 йил Мовароуннаҳр ҳукмдори бўлиб турди. Мўғул хонлари бундай мусулмон савдогарларининг ихтиёрига бутун иқтисодий ҳокимиятни бериб қўйишларида Чингизхон тажрибаси ўрнак эди. Чунки, иқтисод илмини билган одамлар хазинага вақтида зарур маблағни етказиб беришган. Шунинг учун хонлар уларнинг ички ишларига аралашишмаган. Ўзгалар қўли билан ош пишириш ва сопини ўзидан чиқаришни улар Чингизхондек уста сиёсатчидан ўрганишган. Амир Темур (1370-1405) ҳам Чингизхон сингари савдогарларни қадрлаган, бозорларни кенгайтириш, карвон савдосини ривожлантиришга диққатини қаратган. Темурийлар даврида машҳур дин арбоби Хўжа Аҳрор Шарқнинг энг йирик савдогари бўлган. Унинг карвонлари узоқ ўлкаларга қатнаган.

ҚИССАДАН ҲИССА

ЎЛКАМИЗ тарихида савдогарларнинг тутган ўрни ва фаолияти ҳали ҳеч мустақил тадқиқ этилмаган. Ҳолбуки мусулмон оламини бозор, савдо ва тижорат аҳлисиз тасаввур этиш қийин. Ҳанузгача бизда асосий қаҳрамон савдогар бўлган бадиий асар («Ўтган кунлар»дан ташқари), фильм ё драма йўқ. Ҳолбуки Россияда тверлик савдогар Афанасий Никитиннинг Ҳиндистон сафари ҳақида «Уч денгиз оша» бадиий фильми Ҳиндистон билан ҳамкорликда яратилиб зўр шуҳрат қозонган эди. Ўзбекларда ҳинддан ташқари, олис юртларга ҳам саёҳат қилган, ғаройиб саргузаштларни бошидан ўтказган Никитинлар озмунчами?

Денгизчи Синдбоднинг 12 саёҳатини ёдга олинг-чи? «Минг бир кеча» ҳикояларининг бош қаҳрамонларининг кўпчилиги савдогар эмасми?

Савдогар—чайқовчи эмас. У зиёли, маърифатпарвар, ишбилармон ва ҳожатманд бўлган. Энди ана шу тарихий ҳақиқатни тиклаш фурсати келди.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
тарих илмлари номзоди.

Тошкентдаги «Зенит» заводининг илғор ишчиси Гулжаҳон Исмоилова меҳнатсеварлиги билан ҳамкасблари олқишига сазовор бўлмоқда.
Т. Каримов суратлари.

АЖАБ ДУНЁ ЭКАН

ҚИММАТБАҲО ЗИРАВОР

ЗИРАВОРЛАР ичида заъфарон жуда қимматлиси ҳисобланади. Жаҳон бозорида заъфароннинг ҳар грамми беш доллар атрофида, яъни олтиндан икки бараваргина арзон нархланади. Заъфарон ўстириб етказиладиган крокуснинг баргидан тайёрланади. Зиравор қимматлигининг асосий сабаби, ўсимлик гулининг учтагина келидастаси бўлиб, булар турли вақтларда гуллайди, териш ишлари бир мунча машаққатли меҳнатни талаб қилади. Ҳар бир килограмм зираворни тайёрлаш учун тўрт юз саксон минггача гул келидастасини йиғиб олиш керак бўлади.

ТЎРТ ЮЗ ЙИЛЛИК АНЪАНА

ЮГОСЛАВИЯНИНГ Мостар шаҳрида 1566 йили турк меъмори Ҳайритдин қурган кўприкдан шу ердаги Неретва дарёсига сакраш анъанага айланиб қолган. Ёзда ёшлар кўприкка чиқиб олишиб, ўттиз метр баландликдан сувга сакрашади. Тўрт асрдан бери давом этиб келаётган бу анъанада кўплаб ёшлар иштирок этишади.

БИНО УСТИДАН

ЭДДИ Селливен автомашинада узоққа сакраш бўйича жаҳон рекордини қўйди. У «Фольксваген — Гольф» маркали машинада Ницца бандаргоҳидан сакраб ўтди. Тўрт қаватли бинолар устидан сакраб ўтган каскадёр ўз автомашинасида салкам саксон беш ярим метр масофани босиб ўтди. Сакраш муаллифи олдинги ўз рекордини беш метрга оширишга муваффақ бўлди.

МИНУТИГА 601 ҲАРФ

БЕРЛИНЛИК машинисткa Габриэле Монат машинкада ҳарф босиш бўйича жаҳон рекордини қўйди. У ҳарфларни шундай уддабуронлик билан тердики, натижада бир минутда қоғозда 601 та ҳарф пайдо бўлди.

ОЛМАЛАРНИ РОБОТ ТЕРАДИ

«ПЕЛЕН ва Мотт» номли француз компанияси олма терадиган робот яратди. Учта миниатюрали телекамера «кўз» ролини ўйнаб, дарахтлар қатори бўйлаб ҳаракатланувчи робот терилган мевани тахта идишларга таҳлайди. Робот бир дона олмани узиш учун атиги олти дақиқа сарфласа, деҳқон икки баравар кўп вақт сарфлаши тажрибаларда синаб кўрилди. «Магали» деб номланган роботнинг янги моделлари нафақат бир қаторда, балки ўзга қаторларга ўтиб ҳам олма теришга қодирлиги билан ажралади. Роботлар нок, анор, апельсин, ҳурмо каби бошқа дарахтлар ҳосилини теришга ҳам мослаштирилмоқда.

«МЕГАБУС»

ПАРИЖ кўчаларида пайдо бўлган учта салондан ташкил топган «Мегабус» автобуси 200 пассажирни ташишга мўлжалланган. Узунлиги йигирма беш метрли янги автобус «Рено» фирмаси ишлаб чиқараётган машиналар ўрнига келиб, ҳозирча дунёдаги энг узун пассажир машиналардир.

Қудрат АҲМЕРОВ,
кимёгар.

ГЎЗАЛЛИКНИНГ БОШЛАНИШИ БАҲОРДАН

«БАҲОРНИНГ НОЗИК ГУЛЛАРИ».

Анъаналар—халқ мулки

МУБОРАК КУНЛАР

ОДАМЛАР баҳорнинг келишини зўр умид ва ташналик билан кутишган, бу фасл бошланиши биланоқ ҳар бир тирик жон ўзини табиат қучоғига отган. Дарвоқе, халқ:

Азиз момо олти кун,
Қаҳри келса қаттиқ кун, — дегани ҳолда, баҳорнинг дастлабки кунларини ардоқлаши, эъзозлаши бежиз эмас. (Азиз момо — ўз ичига аҳман-даҳман, ҳезим-хирмон пайтларини оладиган эрта баҳорнинг олти куни бўлиб, 13-19 март кунларига тўғри келади).

Ҳа, халқ баҳор келиши биланоқ, «Баҳорги ҳаракат — кузги баракат» деб, баҳорнинг илк кунлариданоқ меҳнатни кучайтириш, бу фасл инжиқликларига қарши бориб, экин-тикинни ўз вақтида экиб олиш ҳаракатида бўлган. «Баҳорги беғамлик — кузги пушаймонлик» дегани ҳолда, бутун йил давомидаги муваффақиятларни ана шу фаслни қандай бошлаш билан боғлашган.

Дарвоқе:

Баҳорда бир кун ишласанг,
Қишда юз кун нон ош ейсан.

* * *

Қантар[1] ойда қалт этар,
Деҳқоннинг кўзи ялт этар.

* * *

Ҳамал[2] кирди — амал кирди.

* * *

Наврўзда кўчат эксанг,
Қишда новвот ейсан.

Дарвоқе, Наврўз!.. Баҳор ўзининг ана шу туҳфаси билан ҳам қиш бўйи тинкаси қуриган кишиларни қувонтирган. Бу илк баҳор келиши билан бошланадиган жуда катта, сермазмун, серфайз Наврўз байрамидир. Аммо, Наврўзи олам эшик қоқиб келишидан олдин ўн иккинчи бурж — ҳут ўтади, у билан ҳижрий қиш фасли якунланади. Халқнинг ана шу ойнинг тилидан:

Яхши келсам — Ҳутман,
Ёмон келсам — ютман, — деб огоҳлантириши, яхши келган ҳут хусусида эса:

Ҳут яхши келса, коса-коса сут,
Ёмон келса, серрайиб қолган пут.

* * *

Ҳут кирди, ер остига дуд кирди.

* * *

Яхши келса Ҳутни кўринг,
Челак-челак сутни кўринг.
дейишида ҳикмат кўп.

Дарҳақиқат, Наврўзи оламнинг яхши келиши ҳутга боғлиқ бўлган. Табиатнинг уйғониши, баҳор гўзаллигининг бошланиши ҳутдан. Чунки, ҳутдаёқ баҳор аломатлари намоён бўлиб, гиёҳу майсалар сабза ура бошлайди, дов-дарахтлар куртаклайди, қиши билан куч-қувватга тўлган замин ҳам, баҳорни орзиқиб кутган бобо деҳқон ҳам рисқ-рўзини топиш ҳаракатига тушиб қолади. Дарвоқе, «Баҳорда боп меҳнат қилсанг — кузда соф ҳосил оласан, «Кўклам — меҳнат билан кўркам» каби мақоллар бежиз тўқилмаган. Баҳорда кўчат ўтқазишга жойлар ҳозирланади, боғ-томорқалардаги дов-дарахтларларга шакл берилади, гул-буталар ўтқазилади, ариқ-зовурлар тозаланади. Наврўз байрами муборак ойда ўтади, уни халқимиз шод-ҳуррамлик билан кутиб олади.

Малик МУРОДОВ.

1. Қантар — декабрь ойи.
2. Ҳамал — эскича ой номи (21 мартдан бошланади).

Абдулла ОРИПОВ.

БИНАФША ДИЁРИ

Телефон жиринглар,
Эшик қоқилар...
Такрор бу ҳодиса
Кечми ё наҳор.
Яшил гулханларинг
Қачон ёқилар,
Қиш бўйи мен сени
Кутдим-ку, Баҳор.
Энди хуш келақол,
Дилбар Баҳорим,
Энди хуш келақол,
Келгин, марҳабо.
Муҳаббатим ёди,
Гулгун узорим,
Битилмаган шеърим,
Сеҳрли садо.
Сенсиз тилак билан
Яшармас олам,
Сенсиз ният билан
Ўзгармас борлиқ.
Гул умри қанчалик
Қисқа бўлса ҳам,
Лекин бериб кетар
Яшашга ёрлиқ.
Баҳорим, келавер
Қайта ва қайта,
Дилкаш дўстим каби
Эшигимни қоқ.
Соғинч қўшиқларин
Мен айта-айта,
Майли йўлларингда
Толайин муштоқ.
Улуғ даштлар билан
Тоғлар ораси
Аму билан Сирга
Пайвастдир жоним,
Бундадир чаманнинг
Асли, сараси.
Бинафша юрти бу —
Ўзбекистоним...
Телефон жиринглар,
Эшик қоқилар,
Такрор бу ҳодиса,
Кечми ё наҳор.
Яшил гулханларинг
Қачон ёқилар,
Эркалигинг тутмай,
Келсанг-чи, Баҳор!

ДАМ ОЛИШ ОҚШОМИДА

Боғ-томорқа юмушлари

БОЛ ТАТИЙСИЗ

«Боғ яратган — бол татийди», дейди халқимиз. Мевали дов-дарахтлар дастурхонимизни ноз-неъматлар билан безаши, сиҳатимизга дармондори бўлиши билан бирга, табиатга гўзаллик, атроф-муҳитнинг тозалигига қалқон бўлади. Айни шу баҳор кунларида боғ-томорқа ва ҳовли-жойларга мевали нав-ниҳоллар ўтқазиш қизғин олиб борилаяпти. Шу муносабат билан ҳаваскор боғбонларга баъзи маслаҳатларни тавсия этамиз.

Ниҳол-кўчатлар март-апрель ойларида ўтқазилади. Кўчатларнинг ҳар бирида 3—4 та асосий илдизи бўлиб, 4—5 та новдалари 40—50 сантиметр ўсган бўлиши керак. Кузатишлардан шу нарса маълумки, мевали кўчатларнинг бир яшарлиги яхши тутади, чунки кўчатлар кавланганда озуқа ва нам олувчи майда патак илдизлари тупроқнинг пастки қаватларига ўсиб кетмаган бўлади. Мева дарахтлари ва ток туплари органик ва минерал ўғитлар билан яхши бойитилган юмшоқ, шағалсиз, тошсиз тупроқларда яхши ўсиб мўл мева беради. Кўчат ва ток тупларини қуёш нури яхши тушиб турадиган ерларга ўтқазиш лозим.

Кўчат экиладиган чуқур 60х60 сантиметр бўлиб, ҳар бир чуқурга 1,—1,5 челак чириган гўнг, 150—200 грамм суперфосфат, 50—100 грамм калий ўғитини аралаштириб, кўчатнинг пайванд қилинган қисми ер сатҳидан 7—8 сантиметр юқориликда бўлиши керак. Тупроқ чўккандан кейин пайванд қилинган қисми (илдиз бўғизи) ер сатҳи билан бараварлаштириб ўтқазилса айни муддао бўлади.

Кўчатларни маълум кенгликда экишга алоҳида эътибор бериш керак. Кучли пайванд тагда ўсган олма 8х7, 8х6, нок 8х6, беҳи 6х4, ўрик 8х7, олхўри ва йирик мевали тоғолча 6х5, шафтоли 6х4, гилос 8х7, олча 6х5, 6х4, ёнғоқ 10х10, ўрта ҳолда ўсувчи «Антиқа нави» 8х6, унаби 6х4, анор 4х3, анжир 5х4, смородина — қарақат 2—2,5х1 метр оралиқда экилиши керак бўлади.

Кучсиз пайвандтагда ўстирилган кўчатларни қуйидаги оралиқда эккан маъқул: агар пайвандтаги парадизка (пакана) бўлиб эркин ҳолда ўстирилган олма бўлса, унда 5х5, 5х4 метр, пайвандтаги ярим пакана бўлган олмаларни эса 6х6, 6х5. Агарда нок беҳига уланган бўлса 4х4 метр қилиб ўтқазиш керак бўлади. Томорқа майдонларида кўчатларни экиш схемасини бироз камайтириш мумкин.

Ток туплари кучли ва кучсиз ўсувчи навларига, симбағазда ёки сўрида бўлишига қараб уларни 3х2,5, 3х3,5 метр схемаси оралиғида ўтқазиш керак. Шуни ҳам унутмаслик лозимки, маълум кенгликдаги майдонга экиладиган барча мева узум навлари эртаги, ўртаги ва кечкилигига ҳам жиддий эътибор бериш керак бўлади. Экилган кўчатлар яхши тутиб қолиши учун, ток қайчисида ер устки қисмидаги новдаларнинг учдан бир қисми қолдирилиб кесиб ташланади.

Экилган кўчатлар пешма-пеш суғорилиши керак. Бунинг учун кўчатнинг икки томонидан ярим метр узоқликда 15—20 сантиметр чуқурликда ариқлар олиниб суғорилади.

Кўчатлар биринчи йили 8—10 марта суғорилади. Ёз давомида кўчат атрофлари 10—12 сантиметр чуқурликда 3—4 марта юмшатилиб, бегона ўтлардан тозалаб турилади.

Маҳти РАЗЗОҚОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

ЎЗБЕКИСТОН ЎСИМЛИКЛАРИ ДУНЁСИ

⊙ **1950 ЙИЛДА** Тошкентнинг шимоли-шарқий чеккасида энг катта жаннатмакон Эрам боғи — Ботаника боғига асос солинди. 80 гектар майдонда 5.500 дан ортиқ тур, шакл ва навга эга бўлган муқаддимали ўсимликлар йиғмаси мавжуд.

Дендрарийда Европа ва Кавказ, Узоқ Шарқ ва Ўрта Осиё, Шимолий Америка ва Хитой ўсимликлари дунёсининг 2.500 дан зиёд (жумладан 170 та хушбўй) тури мавжуд. Дўлана, қизилча, зирк йиғмалари мавжудки, Иттифоқда энг тўлиқ ҳисобланади. Ўтли ўсимликлар (2.200 хилдан ортиқ) турлари орасида Ўрта Осиё лояалари ва эремусларн йиғмаси жаҳон ботаника боғлари ичида энг каттаси ҳисобланади. Иттифоқда ва жаҳондаги 54 мамлакатнинг 376 та ботаника муассаса билан уруғликлар айирба бошлаб туради.

Ботаника боғини ҳар йили 10 мингдан зиёд киши келиб кўради.

⊙ **ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА** энг йирик қўриқхона — Чотқол тоғ-ўрмон қўриқхонаси бўлиб Чирчиқ-Оҳангарон ноҳиясига жойлашган. Дастлаб Паркент қишлоғида 1947 йилда 22 минг гектар майдонда ташкил этилган. Ҳозирги вақтда унинг майдони 47,5 минг гектарга тенг. Қўриқхонада ўсимликлар дунёси ранг-баранг ва бой. 600 турга яқин ўт, 40 турда дарахт ва бута ўсади. 40 фоизини арчазорлар эгаллайди. Бундан ташқари олма, нок, тоғолча, дўлана каби мевали дарахтлар, «тош дарахт» ҳам учрайди. Ноёб ҳайвонлар кўп.

⊙ **БОДОМ**дек сабр-тоқатли мева дарахти жуда ҳам кам учрайди. Юз йил, ҳатто ундан ҳам кўп яшаб мева бера олади. Эрта баҳор энг биринчи гулловчи дарахт ҳам бу — бодом. Жумҳуриятимизда юпқапўчоқ, мағзи тўқ, ширин «қиличсимон» нави энг кўп экилади.

⊙ **ЗАЙНИДДИН** Фахриддиновни иқтидорли боғбон — «ўзбек лимонининг отаси» деса бўлади. Лимон асли субтропик минтақада етиштириладиган мева бўлиб, кўп мутахассислар уни Ўзбекистон шароитида ўстириш мумкин эмас деб ҳисоблашарди. Бундан 30 йил муқаддам, яъни 1960 йилда Ўрта Осиёда энг биринчи бўлиб асос солинди, Зайниддин Фахриддинов мактаби яратилди. 50 гектар лимонарий 1500 тонна энг юқори ҳосил бермоқда. У 5 хилдаги ўзбек лимонини яратиб, ўзига хос рекорд қўйди.

⊙ **РЕЗАВОР** мевалар султони — қулупнай ёқут мисол рангги, хушхўр шарбати, анвойилиги билан ўзбек дастурхонини безайдиган кўркам табиатимизнинг неъматларидан бири ҳисобланади. Баҳорнинг энг биринчи резавор меваси қулупнай бўлиб, иттифоқда 6 тури, диёримизда ананас қулупнайнинг «Ўзбекистон», «Шредер» каби ўйлаб навлари мавжуд.

⊙ **МУРАККАБ** гуллилар оиласига мансуб энг муҳим мойли ўсимлик — кунгабоқар 3 метргача ўсади.

⊙ **ОҚ** бошли карам энг тез пишар карам навидир. 60 кунга етмасдан ҳосили етилади.

⊙ **ДЕРБЕНТ** қишки, энг тез пишар карам нави бўлиб чўзинчоқ, қиррабошлик, вазни бир килограммгача келади.

⊙ **САКС** навли редиска оқ тумшуқ — қизил редискадан олдин етилади, юмалоқ, тўқ қизил рангли, эти серсув 20 — 25 кунда тайёр бўлади.

⊙ **МАРҒИЛОН** турпи энг юқори ҳосилли, 90 кунда етиладиган ва яхши сақланадиган йирик турп навидир.

⊙ **ЧИННИ** тарвуз мармар тарвуздан олдин пишади. 75 — 78 кунда етилади. Энг эртапишар тарвузнинг ҳосилдорлиги гектарига 25 — 30 тоннадир.

⊙ **ҲАЙИТҚОРА** тарвузи тарвузлар ичида энг серҳосили, 100 — 120 кунда етилиб, гектаридан 50 тоннадан ҳосил олинади.

⊙ **КЎКЧА** ҳандалак энг эртапишар қовун тури бўлиб, ўсиш даври 48 — 64 кун. Ҳосилдорлиги гектарига 22 — 25 тонна.

Анвар МИРЗАЕВ.

«ЧИРОЙИ ЖОНЛАРДАН КЎТАРАР ҒУБОР»

Наврўз тасвири

● Абдибек Шерозий XVI асрда яшаган форс классик шоири. У учта «Хамса»нинг муаллифи, бир нечта тарихий асарлар ва шеърий девонлар соҳиби. Унинг иккинчи «Хамса»сига кирган «Жавҳари фард» («Нодир гавҳари») асари айниқса диққатга сазовор. Асар 1549 йили ёзиб тугатилган бўлиб, унда табиатнинг тўрт фасли, бу фасллларда етишадиган мевалар ва наботот олами ҳақида ажойиб маълумотлар берилади. Асарда пахта, тут, қимматбаҳо тошлар, ҳар хил қурол-аслаҳа номлари, ўша давр ҳаммомлари ва қоғозлар ҳақидаги маълумотлар бор.

Абдибек Шерозий ҳамал ойи ҳақида тўхталади. Қуйида шу тасвирнинг қисқартирилган ҳолда таржимаси билан танишасиз.

Кун ҳамал буржидан жой олган палла,
Гиёҳ лашкарига тушар зилзила.
Тун ила кундузнинг ҳавоси бу чоқ,
Тенглашиб олмоққа кўтарар байроқ.
Саҳар тўқувчиси гўёки Наврўз,
Оқ-қора ипидан тўқийди зардўз.
Кундуз узайишга мойил бўлади,
Тун эса заволга кониl бўлади.
Эрта тонгда боди сабою шамол,
Дилдан ғубор олар, хотирдан малол.
Сабо муродингдан беради хабар,
Латиф ҳаво дилдан ғамингни қувар.
Ҳаво баҳор ҳидин тарқатиб такрор,
Тупроққа хуш равнақ қилади нисор.
Қор эса ёмғирга айланиб тоғда,
Диққатга сазовор бўлар бу чоғда.
Ях қалқони Қуёш тиғидан синар,
Остидан мусаффо суви кўринар.
Сув булутдан ёмғир қатрасин тортган,
Пуфакдан устига косалар ортган.
Булут суви оққач чаманзор ёққа,
Сабза таъзим учун турди оёққа.
Тупроқ юзи тўла сабзаю, анҳор —
Лаби нина суққан тандек кўкка ёр.
Сабза юраклардан қарорни олар,
Гўзаллар қошидек ҳайратга солар.
Лола бамисоли ёқилган чироқ,
Саҳар насимидан шуъладор бу чоқ.
Лола афсун ила кўтаргану бош,
Чаманнинг жонига ташлаган оташ.
Бинафша васфига ожиз эрур тил,
Чаманзор ичини айламиш яшил.
Чиройи жонлардан кўтарар ғубор,
Руҳингга руҳ қўшар чун хатти дилдор.
Наъматак юзини қўйибди боққа.
Қадди шамга ўхшар, юзи чироққа.

Форсчадан Маҳмуд ҲАСАНОВ таржимаси.

«ШИРИН ХАЁЛ ОҒУШИДА».

«ДИЛАФРЎЗ ЖАББОРОВА ХИРОМ АЙЛАГАНДА».

Т. Каримов сурат-лавҳалари.

ЯШАРИШ, ЯНГИЛАНИШ

ТОМИМИЗ ортидан тонг тобора ёришиб келмоқда. Тонг отадию табиат ҳусни яна гўзаллашиб, киши хаёлини узоқ-узоқларга элтади. Мана, қиш ҳам ўтди-кетди. Кўнгилларга ўзгача ором бағишлаб баҳор келди. Ёшимизга ёш қўшилиб, унинг чеҳрасини кўриш бизга яна бир бор насиб этди. Баҳорнинг илиқ ҳарорабор насиб этди. Баҳорнинг илиқ ҳароратию, қуёшнинг заррин нурларидан тўйиб нафас олган она замин бағрига зим ўтмай яшиллик қопланди. Узоқ ва яқиндан келаётган қушларнинг бетиним сайраши, нафис баҳор шамоли, тоғу тошлар қўйнидан оқиб тушаётган феруза шалола, мусаффо осмон бағрида парвоз қилаётган оқ кабутарларга боқиб қалбинг севинчга тўлиб-тошади.

Ҳа, ўлкамизда фаслий баҳор жўш урмоқда. Ҳадемай ариқ лабида яшил майсалар бўй чўзиб, томсувоқларда лолақизғалдоқлар бирин-кетин қийғос очилади. Ҳар йили баҳорда ҳовуз тепасида ўз аксига ошиқу беқарор бўлган бир туп мажнунтол тарам-тарам кокилларини она ер бағрига экканича нозик чайқалди. Қаёққа қараманг Баҳор, Наврўз, гўзаллик, поклик ҳақида қўшиқ ва лапарлар куйланади, рақсга тушилади. Хуллас, ҳамма ерда хурсандчилик, қалблар қувончга тўлган.

Барқут кийиб безанди боғлар,
Саҳролар кўксига тақди қизғалдоқ,
Қуёш этагига оқ булут боғлаб,
Ўрик шохларида қовурди бодроқ...

Шундай экан, келинг азизлар, баҳор нашидасини қиру адирларда сурайлик, тоғ этакларида чечаклар терайлик. Кўча-кўйларда сумалак ва ҳалимлар пишириб дўсту ёронларга, маҳалла аҳлларига тортиқ этайлик. Ҳа, баҳор яшариш, янгиланиш, покланиш фаслидир. Шу боис ҳам бунда дов-дарахтлар яшил либос кийиб, маржон каби оппоқ гулларга бурканади, ўз тароватини кўз-кўз қилишга ошиқади. Ёмғир ёғиб мовий осмон қўйнида камалак пайдо бўлади. Табиатнинг бу афсункор мўъжизаси қалбларга гўзал туйғулар улашади.

Ўлкамизда фаслий баҳор ҳукм сурар экан, унинг ҳар дақиқаси, ҳар бир куни бизларга ғанимат. Келинг, азизлар, мева кўчатлари ўтқазайлик, боғу роғлар барпо этиб, шаҳримиз чиройига чирой қўшайлик.

Бу тонг ана шундай эзгу-тилаклар билан уйғондим...

Акром ОДИЛОВ,
ТошДД талабаси.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба *

4 МАРТ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Бувижон, ўргатинг!», «Оқ бўталоқ». Мультфильмлар.
18.30 Болалар учун концерт.
19.00 «Ҳуқуқ ҳаётимизда».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Севги ва баҳор тароналари.
20.30 «Ахборот».
20.50 Чолғу куйларидан концерт.
21.25 Ботир Зокиров хотирасига бағишланган ёш эстрада хонандаларининг телевизион кўриги ҳақида.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Халқ иродаси».
22.25 Ўткир Ҳошимов. «Дунёнинг ишлари». Телеспектакль. 1-қисм.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ассалому алайкум» (такрор.).
20.00 «Спринт» (рус тилида).
20.15 «Қишлоқда аҳволлар қандай?».
20.50 «Тожикистон жумҳурияти киносанъати». Кинокўрсатув.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Душанба оқшомида». Бадиий-публицистик видеоканал.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 «Мулоқот» Иқтисодий шарҳ.
9.50 Футбол шарҳи.
10.20 Мультфильмлар.
10.55 «Тилларанг булут ухларди». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
12.30 «ТСН».
12.45 «Тандир, арча, олов...». Телевизион ҳужжатли фильм (Тошкент).

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Гаровга тикилган ҳаёт». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 16-фильм.
16.40 «Тунда ким ўроқ билан ўради». Ҳужжатли фильм премьераси. (Свердловск киностудияси).
17.10 Концерт.
17.45 Мультфильм.
18.00 Болалар соати (француз тили дарси билан).
19.00 «ТСН».
19.15 «Севгидан ҳузур-ҳаловатим йўқ».
20.10 «Аёлни изланг». Телевизион бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм»).
21.30 «Время».
22.15 Футбол шарҳи.
22.45 Эфирда мусиқа.
00.45 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

01.00 «Жумбоқнинг ечилиши». Телевизион бадиий фильм («Таллиннфильм»).
02.20 Алла Баянова концертида.

● МТ II

8.00 «Ишбилармон кишининг тонги».
9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Физика. 10-синф. Электроника халқ хўжалигида.
10.05 Итальян тили.
11.05 «Адам Смит бойлиги дунёси».
11.40, 12.35 Биология. 7-синф. Кичик биродарларимиз ҳақида.
12.10 «Иссиқ нон». Илмий-оммабоп фильм.

*

13.05 «Яшаш муҳити». Телевизион бадиий фильм («Лентелефильм»).
14.15 «Байрамга таклиф». Телефильм.
15.15 РСФСР халқ артисти О. Воронец куйлайди.
15.35 «Планета». Халқаро программа.

* * *

17.30 «Деҳқончилик юмушлари». 1-кўрсатув.
18.15 Рязань Давлат рус халқ хори ижро этади.
18.40 «Агар сиз...».
19.25 Мультфильм.
19.40 «Телевизион мусиқий абонемент».
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Фристайл. Жаҳон кубоги. Тисовецдан кўрсатилади.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Қочоқ». Телевизион бадиий фильм премьераси (Одесса киностудияси).
23.40 «Босқичлар» (2 февралдаги кўрсатув такрорланади).
00.55 Концерт.

Сешанба *

5 МАРТ

● ЎзТВ I

9.00 «Табиатни асранг». Кинопрограмма.
10.00 «Амина». Ҳужжатли фильм.
10.30 «Баҳорги олимпиада ёки хор бошлиғи». Бадиий фильм. 1-серия (М. Горький номли киностудия).

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Скрипкада чалишни орзу қилган паҳлавон». Мультфильм.
18.15 Болалар учун. «Чаманда гул».
18.45 «Ҳокимият Шўроларда». Хоразм вилоятидаги Хива ноҳияси кенгашининг иш фаолияти ҳақида.
19.15 «Халқаро ҳаёт».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Суянчим — шеърият». Шуҳрат Умаров.
20.25 «Спортлото».
20.30 «Ахборот».
20.50 Ўзбек классик қўшиқларидан концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Халқ иродаси».
22.25 Ўткир Ҳошимов. «Дунёнинг ишлари». Телеспектакль. 2-қисм.
23.45 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Учрашув».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Учрашув» кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Сизнинг фикрингиз». Пенсия таъминоти ҳақида.
23.15 «Давр танланмайди». Фильм-концерт.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 Долзарб репортаж. «Иттифоқ Шартномаси — ҳамжиҳатликка йўл».
9.50 «Кимано кийган қизлар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Свердловск).
10.15 Болалар соати (француз тили дарси билан).
11.15 «Аёлни изланг». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
12.30 «ТСН».
12.45 Концерт.

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Гаровга тикилган ҳаёт». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 17-фильм.
16.40 «Мусиқий хазина».
17.25 «Чемпионлар билан биргаликда».
17.40 «Болалар мусиқий клуби».
18.30 «Тараққиёт. Ахборот. Реклама».
19.00 «ТСН».
19.15 «Бундайлар оз қоляпти». Сахийлик ва юксак маънавий фазилатлар.
20.05 Долзарб репортаж. «Иттифоқ Шартномаси — ҳамжиҳатликка йўл».
20.20 «Аёлни изланг». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
21.30 «Время».
22.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
23.00 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
00.30 С. Есенин шеърларига ёзилган бешта қўшиқни И. Кобзон ижро этади.
00.45 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

01.00 «Останкинода зиёфат». Янги йил байрам кўрсатувлари (31 декабрдаги кўрсатув такрорланади).

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Автопортрет». Илмий-оммабоп фильм.
9.35 Физика. 9-синф. Кўз илғамас масофада.
10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Жўғрофия. 7-синф. Дунё океани.
12.05 «Онам, дадам ва мен».

*

13.05 «Қочоқ». Телевизион бадиий фильм.
14.30 «Парда». Телефильм.
15.00 Ритмик гимнастика.
15.30 «Сенинг қалбинг ва қўшиқларинг. Н. Обухова». Фильм-концерт.

* * *

17.30 «Деҳқончилик юмушлари». 2-кўрсатув.
18.15 «Қалбим тўлиб-тошди». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
18.25 Ритмик гимнастика.
18.55 П. И. Чайковский балетларидан композиция.
19.45 «Поэзия».
20.50 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
21.05 Коллаж.
21.10 «Чао, Буйнов, чао!»
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 Халқ оҳанглари.
22.30 Футбол. СССР кубоги. 1/4 финал. МАСК — «Динамо» (Минск). 2-тайм. МАСК футбол-енгил атлетика комплексидан олиб кўрсатилади.
23.20 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. «Ота уйи». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ленинград).

Чоршанба *

6 МАРТ

9.00 «Қурилиш фурсати». Телефильм («Ўзкинохроника»).
9.40 «Баҳорги олимпиада ёки хор бошлиғи». Бадиий фильм. 2-серия.
10.50 Телевизион театр. Меҳмон Бахтий. «Оҳ, менинг ёшлигим».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Кучукча ва эски шиппак». Мультфильм.
18.15 «Боланикни куйлайман». Бастакор Т. Тошматов билан учрашув.
18.45 «Кўллар хазинаси». Балиқчилик ва унинг муаммолари.
19.20 Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Тижорат хабарлари.
19.50 «Бирини ой англа...». Адабий-мусиқий кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Бирини ой англа...» (давоми).
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Халқ иродаси».
22.25 Кино... кино... кино...
23.25 «Тошкент» студияси мусиқий-эстрада кўрсатувини намойиш этади.
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Верешок». Болалар учун фильм.
19.20 «Хонадонингиз тинч бўлсин!» (рус тилида).
20.00 «Пульс». Хабарлар (рус тилида).
20.10 «Билим сарчашмаси» (рус тилида).
20.50 «Туркманистон жумҳурияти киносанъати». Кинокўрсатув.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Театр учрашувлари». Лоҳутий номли театр актрисаси Савриниссо Сабзалиева.
23.15 «Чакана нархда». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 Ишчан чопар.
9.45 «Болалар мусиқий клуби».
10.35 «Сиз бунга қодирсиз».
11.20 «Аёлни изланг». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
12.30 «ТСН».
12.45 «Сўз». Адабий-бадиий программа.

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Гаровга тикилган ҳаёт». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 18-фильм.
16.40 «Москва. Тушино...». Ҳужжатли фильм.
16.55 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
17.55 Т. Синявская ва М. Магомаев куйлайди.
19.00 «ТСН»
19.15 «Орзуларим...». Фильм-концерт.
20.15 «Сизни оперетта таклиф этади».
21.30 «Время».
22.15 Европа чемпионлари кубоги. 1/4 финал. «Спартак» (Москва) — «Реал» (Мадрид). В. И. Ленин номли Марказий стадиондан олиб кўрсатилади.
24.00 Гитарада Мигель Жироле чалади (Аргентина).
00.45 Футбол. Европа кубоклари. «Динамо» (Киев) — «Барселона» (Испания), «Брондбю» (Дания)— «Торпедо» (Москва).

Тунги телевидение

03.25 «Дам эркак, дам аёл». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (Свердловск киностудияси).

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Монрепо». Телефильм.
9.35, 10.35 Табиатшунослик. 3-синф. Қушлар арғимчоғи.
10.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Мусиқа. 5-синф. А. П. Бородин мусиқаларида паҳлавонлар образи.
12.05 «Здоровье».

*

13.05 «Серафима Глюкинанинг оддий кунлари ва байрамлари». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
14.15 «Телевизион мусиқий абонемент».
15.05 «Л. Н. Толстой. Сўнгги кунлари».
16.00 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Эмун» оилавий фольклор ансамбли (Анадирь).

* * *

17.30 «Деҳқончилик юмушлари». 3-кўрсатув.
18.15 «Мен севгини танлайман». Ҳужжатли фильм.
18.40 Мультфильмлар.
19.10 «НУЖ: эълон қилинмаган ташриф». 9-кўрсатув.
20.10 Коллаж.
20.15 Россиянинг парламент хабарномаси.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 «И камеристи ломбарди» чолғу ансамбли чалади (Италия).
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Серафима Глюкинанинг оддий кунлари ва байрамлари». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар
00.40 Совет мусиқасининг танланган саҳифалари. Н. Рославец. Скрипка ва оркестр учун концерт.

Пайшанба *

7 МАРТ

● ЎзТВ I

9.00 «Сеҳрли паровозча», «Чавандозлар байрами». Болалар учун фильмлар.
9.20 «Қалин ўрмонзор оралаб». Телефильм.
9.45 Араб тили (такрор.).
10.15 «Содиқ шогирд». Бадиий фильм («Мосфильм»).

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Дадабой ва соат». Мультфильм.
18.15 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.45 «Ахборот» (рус тилида).
19.00 «Жамоат ташкилотларида».
19.30 «Ахборот».
19.55 Москва. **Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш.** ССР Иттифоқи Давлат академик Большой театридан олиб кўрсатилади.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Халқ иродаси».
22.25 «Тамарахоним». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
22.55 «Нафосат». Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган кўрсатув.
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда» (рус тилида).
20.00 «Пульс». Хабарлар (рус тилида).
20.10 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Чеҳраи ҳунар». Мушаррафа Қосимова.
23.30 «Уйғур оиласи». Фильм-концерт.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 «Чемпионлар билан биргаликда».
9.50 Футбол. Европа кубоклари.
11.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
12.30 «ТСН».
12.45 Футбол. Европа кубоклари.
14.25 «Сўзимизнинг акс-садоси». Китоб ва китобхон.

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 Мультфильмлар: «Қарға ва тулки», «Какку ва хўроз», «Илдизлар ва поялар».
16.10 «Онам, дадам ва мен».
16.40 «...16 ёшгача ва ундан катталар»га мусиқий илова.
17.25 «Ганжина» тожик фольклор ансамблининг концерти.
18.00 «ТСН».
18.20 МТ экранида биринчи марта. «Қирол гвардиясининг ўқчиси Квентин Дорварднинг саргузаштлари». Бадиий фильм. «Мосфильм», «Букурешти» (Руминия) иштирокида.
19.55 **Халқаро хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш.** ССР Иттифоқи Давлат академик Большой театридан олиб кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.15 «Сизни Лариса Рубальская таклиф этади».
00.35 Ҳужжатли фильм.
00.55 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.
01.10 «Пи» белгиси билан.

Тунги телевидение

02.10 «Менинг фариштам». Ҳужжатли фильм.
02.40 «Дам эркак, дам аёл». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15, 10.25 «Балиқча сув остида сузади». Телефильм.
9.35, 10.45 Табиатшунослик. 3-синф. Салом, кўклам!
9.55 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Теварак атроф билан танишиш. 1-синф. Бизнинг оналаримиз.
11.55 «Адам Смит бойлиги дунёси».

*

12.55 «Серафима Глюкинанинг оддий кунлари ва байрамлари». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
14.10 «Фронтдош дугоналар».
14.30 «Якшанбалик болалар». Телефильм.
14.45 П. Ершов. «Букри-тойчоқ».
16.15 Ритмик гимнастика.
17.30 «Кекса кедр дарахти ҳақида ҳикоя». Мультфильм.
17.55 «Инсон. Ер. Коинот».
18.40 Ритмик гимнастика.
19.10 «Миллесгорден» — учувчи ҳайкаллар боғи.
19.35 Коллаж.
19.40 И. Кальман асарларидан концерт.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Зюкай гаштаклари» (Пермь).
21.15 Автоспорт. «Интердиректор» раллиси.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Марта, Марта». Телевизион бадиий фильм (Германия).
23.45 «Бестужевка». Телефильм премьераси (Архангельск).
00.35 Рус халқ чолғулари оркестрининг чиқиши.

Жума *

8 МАРТ

ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ

● ЎзТВ I

9.00 «Рақсларда умр баҳори». Ўзбекистон ССР халқ артисти Қизлархон Дўстмуҳамедова.
10.00 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Майсаранинг иши». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
12.00 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Агар мўъжиза юз берса...». София Сафтарова.
12.35 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Сиз борки...».
14.35 «Байрамингиз қутлуғ бўлсин, дугонажонлар!».

* * *

18.00 Болалар учун. «Онажоним, онажон!».
18.35 «Мультипанорама».
19.20 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ул санамки...». Тошкент вилоятидан кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Кўнглим ҳамрози». Юлдуз Усмонова куйлайди.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Халқ иродаси».
22.25 «Хонадонимиз фаришталари». Телевизион миниатюралар театри иштирокида байрам кўрсатуви.
00.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студиясининг хотин-қизлар куни — 8 Мартга бағишланган байрам кўрсатуви.
20.00 «Пульс». Хабарлар (рус тилида).
20.10 «Енгил қадам». Бадиий фильм («Укртелефильм»).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Кошонаи Лайли». Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган кўрсатув.

● МТ I

8.30 «ТСН».
8.50 «Севганингдан айрилма...». Концерт.
9.20 Мультфильмлар: «Ҳурпайган чумчуқ», «Лайлаклар учиб келганда».
10.00 «Россия тароналари». I Бутунроссия телерадио танлови совриндорларининг концерти. 1-қисм.
11.00 «Кўҳна вулқон тизмаларида». Телевизион ҳужжатли фильм (Пермь).
11.15 «Катта симфоник оркестр. 60-мавсум. Гастроллар». Телевизион бадиий фильм премьераси («Союзтелефильм» ва «Видеоянгиликлар»).
12.25 «Қизиқувчилар олами». Хонадонингизда гуллар.
12.40 «Андрей». Бадиий-ҳужжатли фильм премьераси. А. Миронов ижоди ҳақида («Союзтелефильм»).
13.55 «Шоирлар мусоҳабаси». Мусиқий-шеърий композиция.
14.35 «Похол шляпа». Телевизион бадиий фильм. 1-серия («Ленфильм»).
15.30 «ТСН».
15.45 «Похол шляпа». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
16.50 А. Вивальди. «Йил фасллари». Телевизион мусиқий фильм (Франция телевидениеси).
17.30 «Нега энди ғовуқлар пулни чўқимай қўйишди?» Мультфильм премьераси.
17.45 «1991 йил қўшиқлари».
19.00 «Ёқмаса, ўчириб қўйинг». Ҳажвий-дам олиш кўрсатуви.
20.10 «ВИД» программаси. «Аёл ва иқтисодиёт».
20.25 Телевизион бадиий фильм премьераси.
21.30 «Время».
22.15 Эстрада-цирк томошалари.
01.05 «ВИД» программаси.

● МТ II

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
8.45 Мультфильмлар: «Бола борарди, бойқуш учарди», «Ўрмонда туғилган арчажон».
9.10 Ёқутистон-Саха ССР Давлат рақс ансамблининг концерти.
9.55 Синхрон сузиш. «Советская женщина» ойномасининг соврини учун халқаро мусобақалар. «Олимпийский» спорт комплексининг сув ҳавзасидан кўрсатилади.
10.40 Коллаж.
10.45 «Зебрани ўғирлаб кетишди». Болалар учун фильм («Экран»).
11.55 «КВН». Тюменда бўлиб ўтган «КВН» командалари II Бутуниттифоқ фестивали.
14.00 «Беш плюс».
14.25 «Майдон».
15.25 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. «Бу мангу заминда». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.
15.55 Хоккей. СССР чемпионати. «Спартак» — «Крилья Советов». В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Кичик спорт майдонидан олиб кўрсатилади.
18.15 Л. Трухина куйлайди.
18.30 Мультфильмлар.
18.45 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.00 Киносерпантин. «Юлдузлар-91».
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.45 Киносерпантин.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 Киносерпантин. «Баттерфляйга қайтиш». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).

Шанба *

9 МАРТ

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Муҳаббат риштаси». Бадиий фильм (Ҳиндистон). 1-серия.
10.15 «Таълим ва маданий мерос».
10.55 «Муҳаббат риштаси». Бадиий фильм. 2-серия.
12.10 «Беллашув». Ҳунарманд йигитлар баҳси.
13.10 «Ассалом, футбол!»

* * *

18.00 «Дайди тўтининг қайтиши». Мультфильм.
18.10 Мактаб ўқувчилари учун. «Қўшиғим, жон қўшиғим».
19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Тижорат хабарлари.
19.55 Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиоси дуторчи қизлар ансамблининг концерти.
20.30 «Ҳафтанома».
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Санъат усталари». Ўзбекистон ССР халқ артисти Зайнаб Садриева.
23.15 «Қимматга тушган ҳузур-ҳаловат». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Зулфия шеърлари асосида адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 «Баҳор». Кинопрограмма.
10.55 «Севги олам кезади», «Шоир, денгиз ва илҳом». Фильм-концертлар.
12.00 «Шиша лабиринт». Бадиий фильм (рус тилида).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Светофор». Болалар учун кўрсатув.
18.35 «Мерос». Қадимий Шарқ адабий мероси.
19.10 «Она ва бола».
19.30 «Новости».
19.50 Оқ йўл, «Помир!».
20.30 «Ахбор».
20.50 Мардон Мавлонов куйлайди.
21.30 Москва. «Время».
22.25 «Кохи боланд».

● МТ I

8.30 «ТСН».
8.45 Спорт ҳамма учун.
9.00 «Эски кўза». Мультфильм.
9.15 Тонгги дам олиш программаси.
9.45 «Мангуликка айланган лаҳзалар». «Ер — она масканимиз». Телевизион фото танловининг якуни.
10.15 «Россия тароналари». I Бутунроссия телерадио танлови совриндорларининг концерти. 2-қисм.
11.15 «Оби ҳаёт». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Красноярск).
11.35 «Тонг юлдузи».
12.35 Шеърият лаҳзалари. М. Григорьева.
12.45 «Синдбод-денгизчи». Мультфильм премьераси.
13.30 Балет артистларининг концерти.
14.05 «Циркни ҳамма севади». Свердловскдан кўрсатилади.
14.45 «Сиз бунга қодирсиз». «Пневматик-91».
15.30 «ТСН».
15.45 Оила экрани. «Китни тишини қандай олиш керак». Телевизион бадиий фильм (ЧСФР).
17.20 «Патрисия Каас — йил овози».
18.30 «Халқаро панорама».
19.15 Мультфильмлар: «Похол тўрғай», «Аёз жилоси».
19.40 МТ экранида биринчи марта. «Дежа вю». Бадиий фильм (Одесса киностудияси ҳамда Польшанинг «Зебра» киноуюшмаси).
21.30 «Время».
22.15 «Қойил».

Тунги телевидение

00.45 «ВИД» таништиради: «Матадор».
01.45 «Баҳона». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (Одесса киностудияси).

● МТ II

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
8.45 Н. Паганини асарларини С. Стадлер чалади (скрипка).
9.20 Болалар учун фильм. «Қандай қилиб мустақил бўлдим» (М. Горький номли киностудия).
9.40 «Девордаги эшик». Мультфильм.
10.00 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Экспозиция». Байналмилал дўстлик музейи ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ростов-Дон).
10.30 Енгил атлетика. Ёпиқ бинода жаҳон чемпионати. Испаниядан кўрсатилади.
11.30 «Оила» телепрограммаси.
12.30 Ҳужжатли фильм.
13.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 8 Мартга бағишланган программа: «Биз аёллар ўртасида» (Белоруссия телевидениеси), «Кийимлар модалари намойиши». Чернобиль жамғармасига хайрия концерти. Маҳачқала, Петрозаводск, Тошкент, Бокудан видеоянгиликлар.
16.30 «Плюс ўн бир» видеоканали.
20.45 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
21.00 «Вертикаль». «Константин Великоросс». Ҳужжатли фильм премьераси («ЦСДФ»).
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Сукунат». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Беларусьфильм»).
00.25 Хоккей. СССР чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Химик».
02.25 «Александр томошалари» (13 январдаги кўрсатув такрорланади).

Якшанба *

10 МАРТ

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Болалар».
10.00 «Изланиш».
10.40 «Алифбо сабоқлари». 1-босқич (такрор.).
11.15 «Актёрлар ва роллар». Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадсоли Юсупов.
12.15 «Деҳқон ва замин».
13.15 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ».

Тижорат кўрсатуви

14.05 «Меҳрибонлар». Жумҳурият Қизил ярим ой жамияти фаолияти ҳақида.

* * *

17.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Черноморец» (Одесса). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Сеними, шошмай тур!». Мультфильм.
18.50 «Балкон». Мультфильм.
19.00 Болалар учун. «Кичкинтой» кўрсатуви.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Мусиқа жавони».
20.30 «Ахборот».
20.50 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий гулшани». Адабий-мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Нофелет қаерда?». Бадиий фильм («Мосфильм»).
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Саледа». Мусиқий ахборот.
10.05 «Ҳафтранг». Болалар учун кўрсатув.
10.45 Кинопрограмма.
11.45 «Бергамолик Труффальдино». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).

* * *

16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Помир» (Душанбе) — «Днепр» (Днепропетровск). Танаффус пайтида — Кинолавҳа.
18.45 «Олис кўллардаги ороллар». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).
19.20 «Созу рози жавони».
20.00 «Ҳафта». Информацион кўрсатув.
20.50 «Гухарез». Тожикистон ССР Давлат телерадиоси халқ қўшиқлари ансамблининг чиқиши.
21.30 Москва. «Время».
22.15 Ф. Ансорий. «Ҳаёт ва ишқ». Телеспектакль.
00.15 Телетомошабин ҳамроҳи.

● МТ I

8.30 «ТСН».
8.45 Ритмик гимнастика.
9.15 «Спортлото» тиражи.
9.30 «Эрта саҳарлаб».
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.30 «Қишлоқ янгиликлари».
14.30 «Мусиқий киоска».
15.00 «Туновкун» программаси.
15.30 «ТСН».
15.45 «Марафон-15».
17.00 МТ Інинг якшанба променад концерти.
18.40 «Уолт Дисней таништиради...»

Якшанба кинозали

19.30 «Мушуклар қувончи». Ҳужжатли фильм; «Ёнутлар». Мультфильм премьераси (Канада). 1-серия.
20.20 «Мистер Робинзон Крузо». Бадиий фильм (АҚШ).
21.30 «Время».
22.15 Футбол. СССР чемпионати. МАСК — «Металлист».
00.05 «Телевизион танишув». СССР халқ артисти Е. Образцова.

Тунги телевидение

01.20 «Рақслар, рақслар, рақслар». Бал рақслари профессионал ижрочилари II Халқаро танлови.
02.40 «Баҳона». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.45 «Рицарлар этюди». Ҳужжатли фильм.
8.55 Болалар учун фильмлар: «Хавфли мукофот», «Ҳайвон ўргатувчилар» (М. Горький номли киностудия).
9.30 Москва Кремли комендатураси кўргазмали намунали оркестри таклиф этади.
10.10 Спидвей. Жаҳон чемпионати. Голландиядан кўрсатилади.
10.40 Миллий баскетбол уюшмаси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.
11.40 «Кинологни ити билан чақирамиз». Телевизион ҳужжатли фильм.
12.10 «Чашмалар».
12.40 «Таклиф этамиз». Ҳажвчи ёзувчи М. Задорнов ҳақида кўрсатув.

●

14.15
ЎЗБЕКИСТОН
ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ
«ДЎСТЛИК»
ВИДЕОКАНАЛИ

●

17.45 Мультфильмлар.
18.00 У. Фолкнер. «Тўғноғич». Телевизион спектакль.
18.55 «Планета». Халқаро программа.
19.55 Коллаж.
20.00 Россиянинг парламент хабарномаси.
20.15 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!
20.30 Енгил атлетика. Ёпиқ бинода жаҳон чемпионати. Испаниядан кўрсатилади.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 Муаллифлик телевидениеси.
00.15 «Лўли қиз». Г. Флимонова иштирокида мусиқий программа.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

84.397 нусхада чоп этилади. Индекс 64690.
Буюртма: 4873. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.